

Titel V. DERDENVERZET

1122. Ieder die niet behoorlijk is opgeroepen of niet in dezelfde hoedanigheid in de zaak is tussen gekomen, kan derdenverzet doen tegen een, zij het voorlopige, beslissing die zijn rechten benadeelt en die gewezen is door een burgerlijk gerecht, of door een strafgerecht in zover dit over burgerlijke belangen uitspraak heeft gedaan.

Dit rechtsmiddel kan evenwel niet worden ingesteld:

1°. door algemene rechtverkrijgenden of rechtverkrijgenden onder algemene titel, behalve wanneer zij het eigen recht waarop zij zich beroepen, doen erkennen;

2°. door rechtverkrijgenden onder bijzondere titel, behalve wanneer hun rechtsvoorganger bedrog heeft gepleegd of wanneer zij hun recht hebben verkregen voor de dagtekening van de beslissing;

3°. door schuldeisers, behalve wanneer hun schuldenaar bedrog heeft gepleegd of wanneer zij zich kunnen beroepen op een hypotheek, een voorrecht of enig ander recht dat buiten hun schuldvordering ligt;

4°. door vertegenwoordigde personen, behalve bij bedrog van hun wettelijke, gerechtelijke of bij overeenkomst aangewezen vertegenwoordiger.

Bedrog kan alleen dan worden ingeroepen, indien het tijdens het geding is gepleegd.

1122. Toute personne qui n'a point été dûment appelée ou n'est pas intervenue à la cause en la même qualité, peut former tierce opposition à la décision, même provisoire, qui préjudicie à ses droits et qui a été rendue par une juridiction civile, ou par une juridiction répressive en tant que celle-ci statue sur les intérêts civils.

Néanmoins, le recours n'est ouvert:

1° aux ayants cause universels ou à titre universel, que s'ils font reconnaître le droit propre qu'ils invoquent;

2° aux ayants cause à titre particulier, qu'en cas de fraude de leur auteur ou s'ils ont acquis leur droit avant la date de la décision;

3° aux créanciers, qu'en cas de fraude de leur débiteur ou s'ils peuvent invoquer une hypothèque, un privilège ou tout autre droit distinct de leur droit de créance;

4° aux personnes représentées, qu'en cas de fraude de leur représentant légal, judiciaire ou conventionnel.

Seule la fraude commise au cours de l'instance peut être invoquée.

Commentaar bij art. 1122 Ger. W.

Auteur: K. WAGNER (*1)

dn50427/LN945-1122
84-21115

Bijwerking: 1 september 2002

BELANGRIJKSTE RECHTSLEER

BEERNAERT, S., 'De schuldeiser is een 'derde' ten aanzien van de procedure tot toelaatbaarheid van de collectieve schuldenregeling', (noot onder Beslagr. Antwerpen 8 juni 1999), *R.W.* 2000-01, 21.

BILLIET, J., 'Het taalgebruik in de vordering door de beslagene strekkende tot nietigverklaring van de machtiging tot bewarend beslag onder derden door de beslagrechter verleend: Een valkuil?', (noot onder Cass. 26 november 1999), *A.J.T.* 1999-2000, 483.

BOULARBAH, H., 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in DE LEVAL, G., *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 310-334.

BROECKX, K., 'Gehoord worden is nog niet meteen partij worden', (noot onder Rb. Brugge 27 juni 1997), *T. Vred.* 1999, 396.

DEDRIE, L., 'Derdenverzet', in E. BREWAEYS (ed.), *Bestendig handboek burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 1-8.

DE LEVAL, G., 'Du concours entre tierce-opposition et appel', (noot onder Voorz. Rb. Namen 23 februari 1990), *J.L.M.B.* 1990, 726.

FETTWEIS, A., KOHL, A. en DE LEVAL, G., *Droit judiciaire privé*, III, Luik, Presses Universitaires, 1980, nrs. 433-434.

FETTWEIS, A., *Eléments de la procédure civile*, II, Luik, Faculté de droit, 1985, nrs. 884-887.

LE PAIGE, A., *Handboek voor Gerechtelijk Recht*, deel IV, Rechtsmiddelen, Antwerpen/Amsterdam, S.W.U., 1973, nrs. 161-178.

VAN CAENEGEM, P., 'Het derdenverzet tegen het vonnis m.b.t. de verschoonbaarverklaring ingeval van sluiting van het faillissement ingevolge vereffening', (noot onder Kh. Gent 21 september 2000), *T.G.R.* 2001, 213.

(*1) Deze tekst vervangt de commentaar van P. DEPUYDT uit 1986.

VAN COMPERNOLLE, J., 'Examen de jurisprudence (1971 à 1985). Droit judiciaire privé. Les voies de recours', *R.C.J.B.* 1987, 115-212.

VAN LENNEP, R., *Gerechtig Wetboek*, III, Leuven, Universitas, 1969, 1223-1230.

VAN REEPINGHEN, Ch., *Verslag over de gerechtelijke hervorming*, nr. 60, *Parl. St. Senaat* 1963-64, 257-259.

VANSANT, P., 'Over de mogelijkheid tot het instellen van derdenverzet tegen de beslissing over de herstelmaatregel door de niet in het geding betrokken derde', (noot onder Cass. 5 juni 2001), *T.M.R.* 2001, (298), 303.

BELANGRIJKSTE RECHTSPRAAK

Cass. 5 oktober 1972, *Arr. Cass.* 1973, 135, *Pas.* 1973, I, 136.

Cass. 24 januari 1974, *Arr. Cass.* 1974, 573, *Pas.* 1974, I, 544.

Cass. 20 januari 1977, *Arr. Cass.* 1977, 565, *Pas.* 1977, I, 545 en *J.T.* 1977, 305.

Cass. 15 december 1977, *Arr. Cass.* 1978, 470, *Pas.* 1978, I, 442 en *J.T.* 1978, 295.

Cass. 16 oktober 1981, *Arr. Cass.* 1981-82, 251, *Pas.* 1982, I, 245 en *R.W.* 1982-83, 2477.

Cass. 28 april 1989, *Arr. Cass.* 1988-89, 1013, *Pas.* 1989, I, 915.

Cass. 23 maart 1990, *Arr. Cass.* 1989-90, p. 955, nr. 442, concl. proc.-gen. E. KRINGS.

Cass. 16 mei 1991, *Arr. Cass.* 1990-91, 923, *Pas.* 1991, I, 810, *R.W.* 1991-92, 267.

Cass. 1 maart 1993, *Arr. Cass.* 1993, p. 238, nr. 121, *Pas.* 1993, I, 228.

Cass. 7 september 1995, *Arr. Cass.* 1995, 751, *Pas.* 1995, I, 778, *Fisc. Jur.* 1995, 432, *R.W.* 1995-96, 861, *Rec. gén. enr. not.* 1996, 10.

Cass. 11 juni 1998, *Arr. Cass.* 1998, 303, *Pas.* 1998, I, 303 en *R.W.* 1998-99, 1263.

Cass. 26 november 1999, *J.L.M.B.* 2000, 101, noot G. de L., *A.J.T.* 1999-2000, noot J. BILLIET, *J.T.* 2000, 419, noot H. BOULARBAH en J. ENGLEBERT.

*COMMENTAAR**Schema*

- I. Algemene opmerkingen
- II. Beslissingen waartegen derdenverzet mogelijk is
- III. Benadeling van rechten
- IV. Voor wie staat derdenverzet open?
 - A. De belanghebbende derde: de derde
 - B. De belanghebbende derde: de belanghebbende
- V. Voor wie staat derdenverzet niet open?
 - A. De persoon die als partij betrokken was bij het oorspronkelijk geschil
 - B. De niet-belanghebbende
 - C. Het openbaar ministerie
 - D. Geen derdenverzet door algemene rechtverkrijgenden of rechtverkrijgenden onder algemene titel, behalve wanneer zij het eigen recht waarop zij zich beroepen doen erkennen
 - E. Geen derdenverzet door rechtverkrijgenden onder bijzondere titel, behalve wanneer hun rechtsvoorganger bedrog heeft gepleegd of wanneer zij hun recht hebben verkregen voor de dagtekening van de beslissing
 - F. Geen derdenverzet door schuldeisers, behalve wanneer hun schuldenaar bedrog heeft gepleegd of wanneer zij zich kunnen beroepen op een hypotheek, een voorrecht of enig ander recht dat buiten hun schuldvordering ligt
 - G. Geen derdenverzet door vertegenwoordigde personen, behalve bij bedrog van hun wettelijke, gerechtelijke of bij overeenkomst aangewezen vertegenwoordiger
- VI. Derdenverzet en enkele bijzondere aangelegenheden
 - A. Arbitrage
 - B. Beslag
 - C. Collectieve schuldenregeling
 - D. Dwangsom
 - E. Faillissement
 - F. Fiscale zaken
 - G. Gerechtelijk akkoord
 - H. Hoger beroep en derdenverzet
 - I. Overlegging van stukken
 - J. Pacht
 - K. Raad van State
 - L. Registratierechten – Controleschatting
 - M. Ruimtelijke ordening en stedenbouw
 - N. Staat van personen
 - O. Strafzaken
 - P. Taalgebruik
 - Q. Tussenkost en derdenverzet
 - R. Voorlopige maatregelen tussen echtgenoten

I. Algemene opmerkingen

1 Het derdenverzet is een buitengewoon rechtsmiddel waardoor de derde die zich benadeeld acht door een rechterlijke beslissing gewezen naar aanleiding van een procedure waarbij hij niet als partij betrokken was, de vernietiging van die beslissing nastreeft. (*1)

Derdenverzet kan krachtens artikel 1122 Ger. W. slechts worden aangetekend door de persoon die niet behoorlijk is opgeroepen of niet in dezelfde hoedanigheid in de zaak is tussengekomen. Vatbaar voor derdenverzet is slechts de beslissing die de rechten van de derde benadeelt en die gewezen is door een burgerlijk gerecht of door een strafgerecht in zover dit uitspraak heeft gedaan over burgerlijke belangen.

Het gezag van gewijsde van rechterlijke uitspraken is als onweerlegbaar vermoeden weliswaar relatief in die zin dat het slechts tussen partijen kan worden aangevoerd, maar toch heeft een rechterlijke uitspraak wettelijke bewijswaarde ten aanzien van derden, meer bepaald als weerlegbaar vermoeden en onder voorbehoud van de aanwending van derdenverzet. (*2)

Aan die wettelijke bewijswaarde van rechterlijke uitspraken ten aanzien van derden ontleent het derdenverzet zijn bestaansreden: de derde dient over een rechtsmiddel te beschikken om een beslissing die zijn rechten benadeelt aan te vechten.

2 Ingevolge het derdenverzet wordt het geschil in zijn geheel, binnen de perken van het derdenverzet, opnieuw voorgelegd aan de rechter voor wie het derdenverzet wordt ingesteld. (*3) Het gaat m.a.w. om een geheel nieuwe beoordeling. Indien niet ondubbelzinnig blijkt uit de aard zelf van de zaak of uit de gebruikte bewoordingen van de akte waarbij derdenverzet wordt aangetekend dat het de bedoeling was van de derdenverzet doende partij om het derdenverzet te beperken, moet het derdenverzet geacht worden generlei beperkingen in te houden – behalve uiteraard de beperkingen eigen aan het derdenverzet zelf, d.w.z. dat een derdenverzet in beginsel slechts aanleiding kan geven tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de bestreden beslissing ten opzichte van de derde, behoudens wanneer de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing onverenigbaar is met de tenuitvoerlegging van de vernietigende beslissing (in dat geval geldt de vernietiging ten aanzien van alle partijen, cf. art. 1130) en tussenkomst (die kan leiden tot uitbreiding van de saisine van de rechter).

Wat het aantal partijen betreft, kan het derdenverzet niet beperkt worden: op straffe van onontvankelijkheid moet het worden ingesteld tegen alle partijen die betrokken

(*1) Zie voor vergelijkbare definities: Bergen 20 april 1978, *Pas.* 1978, II, 79; A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile*, Luik, Faculté de droit, 1987, p. 566, nr. 884; P. ROUARD, *Traité élémentaire de droit judiciaire privé*, Tome préliminaire, Vol. I, Brussel, Bruylant, 1979, p. 241, nr. 226.

(*2) Cass. 28 april 1989, *Arr. Cass.* 1988-89, 1013, *Pas.* 1989, 915; Cass. 16 oktober 1981, *Arr. Cass.* 1981-82, nr. 122, p. 251. In dezelfde zin: Cass. 27 juni 1975, *Arr. Cass.* 1975, 1163 en *R.W.* 1975-76, 1931. Zie ook: A. LE PAIGE, *Rechtsmiddelen*, in A. FETTWEIS, E. GUTT, E. KRINGS, A. LE PAIGE en M. STORME (eds.), *Handboek voor Gerechtelijk Recht*, Deel IV, Antwerpen, Standaard, 1973, nr. 170, p. 171.

(*3) Voorz. Kh. Brussel 21 april 1994, *J.T.* 1994, 775.

waren bij het geschil dat aanleiding gaf tot de bestreden beslissing (art. 1125 Ger. W.). Wel kan de derde zijn derdenverzet beperken tot een welomschreven onderdeel van een rechterlijke uitspraak waardoor zijn rechten benadeeld worden (bijvoorbeeld: de rechter beslist zijn uitspraak uitvoerbaar bij voorraad te verklaren, zonder borgstelling en met uitsluiting van kantonnement. Het is denkbaar dat een derde alleen door dat aspect benadeeld wordt).

II. Beslissingen waartegen derdenverzet mogelijk is

3 De aard van de beslissingen waartegen derdenverzet mogelijk is, wordt in artikel 1122 op zeer ruime wijze omschreven. Zowel voorlopige beslissingen als eindbeslissingen komen in aanmerking. (*1) Hetzelfde geldt voor beslissingen die slechts bewarende maatregelen inhouden. (*2)

4 Maatregelen van inwendige aard zijn in beginsel geen beslissingen waarin uitspraak gedaan wordt over de aanspraken van partijen. Zij zijn er in principe slechts op gericht het procesverloop in goede banen te leiden.

III. Benadeling van rechten

5 Het belangvereiste neergelegd in de artikelen 17 en 18 Ger. W. (zie hierover *infra*, nr. 14 e.v.) kreeg inzake het derdenverzet in artikel 1122 Ger. W. een bijzondere invulling. Derdenverzet staat niet open voor onverschillig welke derde, doch slechts voor derden die een beslissing wensen aan te vechten die hun rechten benadeelt. (*3) Derdenverzet uitgaande van iemand die ‘helemaal niet’ benadeeld werd door de bestreden beslissing, is *onontvankelijk*. (*4) Het begrip ‘beslissing die zijn rechten benadeelt’ moet met zin voor redelijkheid worden geïnterpreteerd. Het nadeel mag gering zijn, doch het moet reëel zijn. (*5)

Het begrip benadeling van rechten impliceert geenszins dat vereist zou zijn dat de procespartijen enige derde hebben willen bedriegen of benadelen. (*6) Het nadeel moet m.a.w. niet intentioneel zijn.

(*1) Voorz. Rb. Antwerpen 25 april 1980, *Rev. tr. dr. fam.* 1981, 329, noot G. DE LEVAL; P. ROUARD, *Traité élémentaire de droit judiciaire privé*, Tome préliminaire, Vol. I, Brussel, Bruylant, 1979, p. 243, nr. 229.

(*2) Bergen 11 mei 1988, *J.L.M.B.* 1988, 1132. Zie ook: Vred. Brussel 13 augustus 1980, *T. Vred.* 1981, 81 (verzegeling van een kluis); E. PICARD, *et. al.*, *Pandectes Belges*, tw. Tierce opposition, Brussel, Larcier, 1913, 908; J. VAN COMPERNOLLE, ‘Examen de jurisprudence (1971 à 1985). Droit judiciaire privé. Les voies de recours’, *R.C.J.B.* 1987, 197.

(*3) Vred. Brugge 20 mei 1988, *T. Not.* 1991, 304.

(*4) Aldus Cass. 5 oktober 1972, *Arr. Cass.* 1973, 135 en *Pas.* 1973, I, 136. In de oorspronkelijke Franse tekst staat er ‘ne préjudiciait en rien’: uit beide sterke formuleringen (‘helemaal niet benadeelde’) blijkt wel dat (slechts) volstreekte afwezigheid van enig nadeel leidt tot onontvankelijkheid van het derdenverzet. Zie ook: Brussel 5 april 1967, *Pas.* 1967, II, 256.

(*5) Zie ook Cass. 5 oktober 1972, *Arr. Cass.* 1973, 135 en *Pas.* 1973, I, 136.

(*6) A. BRAAS, *Précis de procédure civile*, T. II, *Procédure*, Brussel, Bruylant, 1944, p. 793, 1589.

6 De kortgedingrechtters wijzen op gezette tijdstippen beschikkingen op eenzijdig verzoekschrift gericht tegen eenieder en houdende een verbod om iets te doen, onder verbeurde van een dwangsom. Klassiek voorbeeld hiervan zijn de beschikkingen uitgesproken op verzoek van ondernemingen die geconfronteerd worden met stakers die bij de uitoefening van het stakingsrecht feitelijkheden begaan, of die m.a.w. ter gelegenheid van een stakingsactie subjectieve rechten miskennen door te handelen op een wijze die de normale uitoefening van het stakingsrecht overschrijdt (bijvoorbeeld: fysieke ontzegging van toegang tot de onderneming aan werkwilligen, klanten of leveranciers, beschadiging van machines, voorraden of gebouwen, enz.). (*1)

De rechter kan zonder enige twijfel een beschikking opleggen waarin een dwangsom wordt opgelegd aan eenieder. Door wie kan tegen zulke beschikkingen derdenverzet worden aangetekend? Niet door eenieder, doch wel door eenieder die aanneemelijk kan maken dat zijn rechten door die beslissing benadeeld worden. (*2) Aldus werd ontvankelijk verklaard het derdenverzet van een aantal werknemers van een onderneming dewelke naar aanleiding van een stakingsactie een beschikking op eenzijdig verzoekschrift had bekommen die tegen eenieder was gericht. (*3) Weliswaar was de stakingsactie op het ogenblik van de inleiding van het derdenverzet reeds beëindigd, en van een invordering van enige verbeurde dwangsom was geen sprake, maar toch werd de aangevochten beslissing geacht de rechten van de eisers op derdenverzet te benadelen. (*4)

Niet ontvankelijk is het derdenverzet van een vakbond tegen een beschikking waarin bepaalde feitelijkheden (een bedrijfsbezetting bijvoorbeeld) verboden worden. Vakbonden, die geen rechtspersoonlijkheid hebben, kunnen weliswaar in bepaalde uitzonderlijke omstandigheden in rechte optreden (*cf.* art. 4 Wet 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités), doch niet ter aanvechting van een beslissing waarin onrechtmatige handelingen verboden worden die buiten de normale uitoefening van het stakingsrecht vallen. (*5)

7 De hierboven besproken beschikking (*6) illustreert dat het begrip ‘beslissing die zijn rechten benadeelt’ betrekking heeft op een beslissing die een rechtstreekse en negatieve impact heeft of kan hebben op de rechtstoestand van de eiser op derdenverzet, zonder dat vereist is dat het door de derde bestreden nadeel zich reeds actueel en onherroepelijk voltrokken heeft. Of, in de bewoordingen van het Hof van Beroep te

(*1) Voor enkele voorbeelden van zulke beschikkingen: K. WAGNER, *Casebook 20 jaar dwangsom*, Gent, Mys & Breesch, 2001, nrs. 128, 129 en 130. Zie ook: Voorz. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996, 311 en Voorz. Rb. Brussel 9 juni 1992, *J.T.* 1993, 315.

(*2) Niet ontvankelijk is het derdenverzet ingesteld door personen die niet persoonlijk benadeeld worden door een beslissing, maar die slechts optreden in naam van een syndicale organisatie, doch buiten de wettelijke gevallen waarin syndicale organisaties in rechte kunnen optreden (Brussel 4 februari 1994, *J.T.* 1994, 331).

(*3) Voorz. Rb. Brussel 8 maart 2000, *J.T.T.* 2000, 208.

(*4) Zie over derdenverzet en dwangsommen ook *infra*, onder randnr. 40 e.v.

(*5) Voorz. Rb. Turnhout 11 december 1985, *Turnh. Rechtsl.* 1987, 21.

(*6) Voorz. Rb. Brussel 8 maart 2000, *J.T.T.* 2000, 208.

Luik: 'il n'est pas nécessaire que ce préjudice ait déjà été effectivement subi'. (*1) Een eventueel nadeel volstaat (*2), uiteraard op voorwaarde dat de mogelijkheid van een nadeel niet uiterst onwaarschijnlijk is. (*3) Nog anders verwoord: het is vereist 'que l'opposant ait éprouvé un préjudice ou soit menacé d'un préjudice'. (*4) Nog beknopter is de formulering van het Hof van Cassatie: het begrip 'rechten benadeelt' van artikel 1122 Ger. W. betekent eigenlijk 'rechten kan benadelen'. (*5)

De wet spreekt weliswaar van een 'beslissing die zijn *rechten* benadeelt', maar in-gevolge de vrij ruime interpretatie door de rechtspraak aan die bepaling gegeven, komt men eigenlijk tot een situatie waarbij benadeling van iemands *belangen* ook voldoet aan de eis gesteld door artikel 1122 Ger. W. (*6)

8 Een voorbeeld van een nadeel dat volstaat opdat de derde derdenverzet zou mogen aantekenen: gevolg geven aan de aangevochten beslissing zou voor de derde betekenen dat hij een inbreuk zou maken op de strafwetten van zijn land (Luxemburgse bank wordt door Belgische rechter bevel opgelegd bepaalde stukken neer te leggen). (*7)

Het nadeel kan materieel of moreel (*8) van aard zijn. (*9)

Een voorbeeld van een beslissing die door de eiser op derdenverzet geacht wordt een benadeling van rechten op te leveren, terwijl daar volgens het Hof van Beroep te Brussel geen sprake van was: de beslissing die een verkorting van een termijn toestaat, waarna een dagvaarding volgt met verkorting van de termijn, waarna de eiser op derdenverzet regelmatig verschijnt en een conclusiekalender geakteerd wordt. (*10) De eiser op derdenverzet is m.a.w. verschenen (na een verkorte dagvaardingstermijn) en heeft zijn rechten van verdediging kunnen uitoefenen door te concluderen (weliswaar binnen een termijn van slechts veertien dagen, maar die termijn werd in het kader van een kortgedingprocedure passend geacht). (*11)

(*1) Luik 6 maart 2000, *J.L.M.B.* 2000, 1731.

(*2) Luik 5 januari 1990, *J.L.M.B.* 1990, 722; Voorz. Rb. Nijvel 30 maart 1990, *Rev. not. b.* 1994, 135; Vred. Brugge 20 mei 1988, *T. Not.* 1991, 304; A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile, o.c.*, 1987, p. 568, nr. 886; E. PICARD, *et. al.*, *Pandectes Belges*, tw. Tierce opposition, Brussel, Larcier, 1913, 948-949.

(*3) Ander voorbeeld: geoordeeld werd dat volstaat dat de derde aantoonde 'dat zijn rechten in gevaar zijn' (Gent 5 oktober 1996, *R.W.* 1996-97, 1440 en *T.G.R.* 1997, 148). Of nog: 'Qu'il suffit, au reste, que ce dernier [le tiers-opposant] puisse subir un préjudice, sans même qu'il soit nécessaire qu'il l'ait déjà subi' (Rb. Namen 3 mei 1996, *P.&B.* 1997, 113, met verwijzingen).

(*4) Conclusie van proc. gen. W. GANSHOF VAN DER MEERSCH voor Cass. 24 januari 1974, *Pas.* 1974, I, 545.

(*5) Cass. 1 maart 1993, *Arr. Cass.* 1993, p. 238, nr. 121, *Pas.* 1993, I, 228; Cass. 24 januari 1974, *Arr. Cass.* 1974, 573 en *Pas.* 1974, I, 545, concl. W. GANSHOF VAN DER MEERSCH.

(*6) *R.P.D.B.*, tw. Tierce opposition, Brussel, Bruylant, 1953, 113. Zie en vergelijk: W. HUGENHOLTZ en W. H. HEEMSKERK, *Hoofdlijnen van Nederlands burgerlijk procesrecht*, Utrecht, Uitgeverij Lemma, 1994, 234-235.

(*7) Luik 6 maart 2000, *J.L.M.B.* 2000, 1728. Zie over dit arrest *infra*, nr. 59.

(*8) Rb. Luik 17 november 1988, *J.L.M.B.* 1989, 296.

(*9) Conclusie van proc. gen. W. GANSHOF VAN DER MEERSCH voor Cass. 24 januari 1974, *Pas.* 1974, I, 545.

(*10) Brussel 26 januari 2000, *A.J.T.* 1999-2000, 676.

(*11) Zie in dezelfde zin, met bevestiging van de mogelijkheid om derdenverzet in te stellen tegen de beschikking die een verkorting van de termijn toelaat: Voorz. Rb. Brussel 7 oktober 1991, *P.&B.* 1993, 49.

Een nadeel dat onbestaande of verwaarloosbaar is, of een nadeel dat geen nadeel is doch slechts het normale gevolg van de legitieme aanwending van procedurele mogelijkheden door de wet geboden, volstaat niet opdat de derde met succes derdenverzet zou kunnen instellen. Wanneer enig nadeel aan de zijde van de derde onmogelijk is, is het derdenverzet niet ontvankelijk. (*1)

Geldt niet als benadeling van rechten: het loutere belang of zelfs de verplichting die een instelling (het RIZIV bijvoorbeeld) heeft om bepaalde wettelijke regels te doen naleven. (*2) De betrokken instelling moet m.a.w. benadeeld worden opdat haar derdenverzet ontvankelijk zou zijn. Een beslissing die slechts afbreuk zou doen aan de opdracht van of aan de doelstellingen nagestreefd door die instelling, is geen beslissing die de rechten van die instelling benadeelt.

9 Het begrip ‘benadeling van rechten’ is ruimer dan ‘schade lijden’. Benadeling van rechten omvat actuele of eventuele materiële of morele schade, ernstige ongemakken, en meer in het algemeen elke rechtstreekse of onrechtstreekse, actuele of eventuele (niet verwaarloosbare) negatieve beïnvloeding van de (eigen) rechtstoestand van de derde.

IV. Voor wie staat derdenverzet open?

A. DE BELANGHEBBENDE DERDE: DE DERDE

10 De derde is degene die geen partij was bij de procedure die aanleiding gaf tot de bestreden beslissing. (*3) De derde heeft m.a.w. aan die procedure niet deelgenomen, noch door persoonlijke deelname, noch middels een vertegenwoordiger. (*4)

Aanwezigheid op een zitting of gehoord worden volstaat niet om iemand de hoedanigheid van partij te verlenen. (*5) Partij is slechts degene die in een procedure een vordering in rechte instelt of tegen wie een vordering wordt ingesteld, m.a.w. degene die zelf of middels een vertegenwoordiger deelnam aan de procedure, of die op regelmatige wijze bij de procedure betrokken werd.

11 Ascendenten die in een adoptieprocedure door de rechtbank worden opgeroepen en een gunstig of ongunstig advies uitbrengen, kunnen bij hun verschijning verklaren in het geding te willen tussenkomen, doch hoeven dat niet. Indien zij niet verklaren te

(*1) Conclusie van proc. gen. W. GANSHOF VAN DER MEERSCH voor Cass. 24 januari 1974, *Pas.* 1974, I, 545.

(*2) Arbeidshof Luik 17 december 1991, *J.T.T.* 1992, 146, met verwijzende noot.

(*3) Jeugdbr. Huy 24 maart 1994, *J.D.J.* 1994, 45.

(*4) Vgl. in dezelfde zin: Conclusie van proc. gen. W. GANSHOF VAN DER MEERSCH voor Cass. 24 januari 1974, *Pas.* 1974, I, 545.

(*5) B. MAES, *Overzicht van het gerechtelijk privaatrecht*, Brugge, Die Keure, 1998, 232. Zie over het begrip ‘partij’ ook *infra*, onder randnr. 16-17.

willen tussenkomen, blijven zij derden en kunnen zij naderhand derdenverzet instellen. (*1)

12 Wanneer een gewraakte rechter op grond van artikel 841 Ger. W. tot de kosten veroordeeld wordt, kan hij derdenverzet instellen (en geen hoger beroep, daar hij geen partij was). (*2) De schade die de betrokken magistraat geacht kan worden te lijden, is niet enkel patrimonieel van aard ingevolge de veroordeling tot de kosten, doch ook moreel, wanneer de betrokken magistraat zich door de wraking gekrenkt voelt in zijn professionele eer.

13 De Belgische Staat is één en ondeelbaar. (*3) De verschillende ministeriële departementen hebben weliswaar een zekere budgetaire autonomie, doch zijn geen afzonderlijke rechtspersonen. (*4) Wanneer de Belgische Staat, vertegenwoordigd door een bepaalde minister, partij was bij een procedure, kan de Belgische Staat, vertegenwoordigd door een andere minister, geen derdenverzet aantekenen. (*5)

B. DE BELANGHEBBENDE DERDE: DE BELANGHEBBENDE

14 De inleiding van een vordering in rechte bij wege van een derdenverzet, is zoals elke vordering in rechte onderworpen aan het belangvereiste van de artikelen 17 en 18 Ger. W.

Het belangvereiste krijgt een bijzondere invulling in artikel 1122 Ger. W., waarin sprake is van een ‘beslissing die zijn rechten benadeelt’. (*6) Het derdenverzet mag geen aanleiding geven tot bemoeizuchtige tussenkomsten in situaties die de derde niet aanbelangen. De derde moet m.a.w. *belang* hebben bij zijn tussenkomst, in de zin van de artikelen 17 en 18 Ger. W. (*7) Dat belang bestaat uit ieder werkelijk materieel of moreel voordeel dat de eiser kan halen uit de vordering. (*8)

De vraag of een natuurlijke persoon belang heeft bij een vordering, levert in de praktijk niet zo vaak problemen op. Het loutere belang dat een persoon heeft dat de wet wordt toegepast, levert echter geen eigen belang op. Men moet m.a.w. kunnen aantonen dat men de eigen toestand rechtstreeks kan verbeteren middels de vordering in rechte.

(*1) Cass. 23 maart 1990, *Arr. Cass.* 1989-90, p. 955, nr. 442, concl. proc.-gen. E. KRINGS. *Contra*: Luik 2 december 1974, *Pas.* 1975, II, 78.

(*2) Bergen 11 mei 1988, *J.L.M.B.* 1988, 1132.

(*3) Cass. 27 februari 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 617, *Pas.* 1992, I, 584 en *R.W.* 1991-92, 1478; Brussel 1 juni 1989, *J.L.M.B.* 1989, 1052.

(*4) Brussel 1 juni 1989, *J.L.M.B.* 1989, 1052.

(*5) Voorz. Rb. Luik 14 april 2000, *J.L.M.B.* 2000, 1640 (zie ook de verwijzingen aldaar).

(*6) Met als gevolg dat, wanneer wordt vastgesteld dat de rechten van een persoon op geen enkele wijze benadeeld worden door de bestreden beslissing, zijn derdenverzet moet worden afgewezen als *onontvankelijk* (Vred. Etalle 7 maart 1997, *J.L.M.B.* 1997, 1014).

(*7) Gent 5 oktober 1996, *R.W.* 1996-97, 1440 en *T.G.R.* 1997, 148.

(*8) J. PETIT, *Sociaal procesrecht*, Brugge, Die Keure, 2000, 66.

Het eigen belang van een rechtspersoon is ‘alleen datgene (...) wat zijn bestaan of zijn materiële of morele goederen, inzonderheid zijn vermogen, eer en goede naam, raakt’. (*1)

V. Voor wie staat derdenverzet niet open?

A. DE PERSOON DIE ALS PARTIJ BETROKKEN WAS BIJ HET OORSPRONKELIJK GESCHIL

15 De mogelijkheid van derdenverzet staat niet open voor iemand die *geen derde* is, m.a.w. voor iemand die *partij* was bij het (oorspronkelijk) geding. Op het eerste gezicht lijkt dat voor de hand te liggen, doch in de praktijk rijzen er in dat verband soms toch moeilijkheden. (*2)

16 Het loutere feit dat iemand naar aanleiding van een procedure *gehoord* werd, verleent die persoon nog niet de hoedanigheid van partij. (*3)

Gehoord worden volstaat niet om partij te worden, ongeacht of men minderjarig of meerderjarig is, zonder dat artikel 931 Ger. W. in dat verband voor meerderjarigen een *a contrario* argument zou opleveren. (*4)

A fortiori volstaat aanwezigheid op een zitting niet om iemand de hoedanigheid van partij te verschaffen. (*5)

B. DE NIET-BELANGHEBBENDE

17 De partij die derdenverzet aantekent, leidt een vordering in rechte in. De inleiding van die vordering is onderworpen aan het belangvereiste van de artikelen 17 en 18 Ger. W. (meer hierover onder nrs. 14 en 15).

Werden geacht geen belang te hebben: het Vlaams Gewest en de OVAM, in een zaak m.b.t. de afvalstoffenverbrandingsoven van de Intercommunale voor Slib- en Vuilverwijdering van Antwerpse Gemeenten (ISVAG). (*6) De afwijzing van het derdenverzet werd gesteund op de volgende overwegingen, die *in extenso* geciteerd worden omdat de erin ontwikkelde redenering hieronder geanalyseerd zal worden:

(*1) Cass. 19 november 1982, *Arr. Cass.* 1982-83, 372, concl. E. KRINGS, *Pas.* 1983, I, 338 en *R.W.* 1983-84, 2029, noot J. LAENENS. Deze rechtspraak werd o.m. bevestigd door Cass. 19 september 1996, *R.C.J.B.* 1997, 105, noot O. DE SCHUTTER; *Arr. Cass.* 1996, 775. Zie ook: Cass. 24 november 1982, *Arr. Cass.* 1982-83, 415; R. DECLERCQ, *Begin-selen van strafrechtspiegeling*, Antwerpen, Kluwer, 1999, p. 773, nr. 1808; K. GEENS *et al.*, ‘Overzicht van rechtspraak: Vennootschappen’, *T.P.R.* 2000, (p. 99), p. 206, nrs. 123 e.v.; K. WAGNER, ‘Collectieve acties in het Belgisch recht’, *P.&B.* 2001, 150.

(*2) Zie over het begrip ‘partij’ ook de bespreking van art. 1125 Ger. W.

(*3) Voorz. Rb. Brussel 3 februari 1999, *J.D.J.* 1999, 37; K. BROECKX, ‘Gehoord worden is nog niet meteen partij worden’, (noot onder Rb. Brugge 27 juni 1997), *T. Vred.* 1999, 396.

(*4) In art. 931 zevende lid Ger. W. wordt gestipuleerd dat ‘het horen van de minderjarige heeft niet tot gevolg dat hij partij in het geding wordt’.

(*5) Kh. Gent 4 november 1992, *T.G.R.* 1993, 25.

(*6) Voorz. Rb. Antwerpen 20 april 1999, *T. Milieuv.* 1999, 228.

‘Overwegende dat de vraag of eisers in derdenverzet kennis hadden van de zaak, *in concreto* dient beoordeeld te worden; dat vooreerst dient te worden gesteld dat de gevoerde procedure (...) gelet op de belangrijkheid ervan een grote publieke belangstelling genoot; dat algemeen bekend was dat de bewoners van de wijken rond de ISVAG-oven een procedure in kort geding hadden gestart tegen de heropstarting van deze oven; (...) dat eisers in derdenverzet evenwel verkozen hebben niet vrijwillig tussen te komen in de eerste procedure hoewel zij er kennis van hadden; dat in casu aan de hand van concrete gegevens vaststaat dat eisers in derdenverzet over voldoende informatie beschikten om te weten dat een procedure in kort geding was ingeleid geworden; Overwegende dat eisers in derdenverzet hun vordering steunen op het feit dat hoewel zij geen partij waren in de eerste procedure, zulks nochtans noodzakelijk was vermits het gaat om een beslissing die de uitvoering van het afvalstoffenplan in haar wezen raakt en hierdoor de effectieve afvalstoffenverwerking in haar geheel, waarvan het belang voor het Vlaams Gewest bezwaarlijk kan onderschat worden, op de helling wordt geplaatst; Overwegende dat de vraag kan gesteld worden waarom eisers in derdenverzet, wetende dat er een procedure ingeleid was teneinde het heropstarten van de ISVAG-oven te verhinderen en ervan overtuigd zijnde dat hierdoor de afvalstoffenverwerking in haar geheel in het gedrang zou kunnen komen, in de eerste procedure niet zijn tussengekomen; Overwegende dat zoals elke vordering ook het derdenverzet dient te voldoen aan de voorwaarden bepaald in artikel 17 Ger. W.; dat eisers in derdenverzet een ‘belang’ moeten bewijzen; Overwegende dat eisers in derdenverzet stellen op te treden in functie van het algemeen belang dat erin bestaat de afvalstoffenverwerking in haar geheel te vrijwaren; (...) Overwegende dat eisers in derdenverzet evenwel net zoals vereist wordt in stedenbouwkaken een persoonlijk voldoende geïndividualiseerd belang moeten bewijzen, meer bepaald dat zij door de beslissing *d.d.* 2 februari 1999 persoonlijk aangetast werden in hun patrimoniale of eigendomsbelangen; dat de vordering van eisers in derdenverzet gesteund is op het algemeen belang, nl. het afvalstoffenverwerkingsbeleid en niet op een persoonlijk voldoende geïndividualiseerd belang; dat eisers in derdenverzet in hun bewijsvoering falen en derhalve het derdenverzet niet toelaatbaar is.’

De afwijzing van het derdenverzet geschiedt wegens *gebrek aan belang*. Het gebrek aan belang wordt op ietwat bevreemdende wijze op een tweevoudige grondslag gemotiveerd: (1) ten eerste hadden het Vlaams Gewest en de OVAM maar vrijwillig moeten tussenkomen in de eerdere procedure; (2) ten tweede is het belang van het Vlaams Gewest en de OVAM niet voldoende geïndividualiseerd. De inhoudelijke juistheid van die twee affirmaties mag – hoewel men daarover zeker wat de tweede affirmatie betreft van mening kan verschillen – als zodanig buiten beschouwing blijven. In wat volgt worden slechts de correctheid van de redenering en de implicaties ervan voor het derdenverzet in het algemeen onderzocht.

Uitgangspunt is de vraag of een partij een belang heeft. Men heeft een belang om op te komen tegen een bepaalde beslissing, of men heeft het niet. Waar men tegen opkomt, is een rechterlijke beslissing geweest bij wijze van eindpunt van een gerecht-

telijke procedure. (*1) Bij de beoordeling van het belang van een partij – die inzake derdenverzet per hypothese geen partij was in de procedure die aanleiding gaf tot de aangevochten beslissing – dient de vraag of die partij had kunnen tussenkomen in de eerste procedure buiten beschouwing te blijven. Die vraag is principieel irrelevant.

De redenering van de besproken beslissing klemt dus, omdat bij de beoordeling van het belang een element werd betrokken dat irrelevant is. De reden waarom hieraan uitvoerig aandacht besteed werd, is niet omwille van de onzuiverheid van de redenering als zodanig, maar wel omdat een dergelijke invulling van het belangvereiste verregaande en onwenselijke praktische gevolgen zou hebben als zij veralgemeend zou worden. Meer bepaald zouden allerlei personen of instanties, indien zij verkeerden in de wetenschap dat een later derdenverzet onontvankelijk wegens gebrek aan belang dreigt te worden verklaard zodra zij ergens een kans om vrijwillig tussen te komen laten liggen, ertoe gedwongen worden zich op bemoeizuchtige en overijverige wijze te gaan inmengen in allerlei procedures die wellicht kunnen uitmonden in een beslissing die hun rechten benadeelt.

Indien iemand kennis heeft van een procedure die kan uitmonden in een beslissing die zijn rechten schaadt, zonder evenwel bij die procedure betrokken te zijn als partij, is het zijn goed recht het resultaat van de procedure af te wachten en dan pas derdenverzet aan te tekenen. (*2) De potentialis kan immers evolueren naar een irrealis. De keuze om af te wachten (een loutere opportuniteitskwestie die ingegeven kan zijn door allerlei motieven van economische, strategische of andere aard) mag die partij op geen enkel ogenblik ten kwade geduid worden. (*3) Niemand moet aangemoedigd worden om te procederen wanneer het niet echt nodig is (*lites finire oportet*, maar beter nog is helemaal niet te procederen). Niemand mag geacht worden te kunnen voorspellen dat een later te wijzen beslissing zijn rechten zal schaden. Dat geldt ook in het geval waarin een mogelijke benadeling van de rechten van een derde vrij waarschijnlijk (of zelfs evident) lijkt: in dat geval staat het de bij de procedure betrokken partijen vrij die derde in gedwongen tussenkomst te dagen. Indien zij nalaten zulks te doen, lopen zij het risico naderhand ingevolge een derdenverzet nogmaals geconfronteerd te worden met de kosten en onzekerheden eigen aan een procedure.

18 In een vonnis van de correctionele rechtbank te Turnhout *d.d.* 5 oktober 1992 werd uitspraak gedaan over een stedenbouwmisdrijf. (*4) Een bevel tot herstel van de plaats in de vorige toestand behoort weliswaar tot de strafvordering, doch is een maatregel van burgerlijke aard. (*5) In principe kan een derde tegen zo'n herstel-

(*1) Dat is althans het *quod plerumque fit*, aangezien men ook kan opkomen tegen een tussenvonniss.

(*2) A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile*, o.c., 1987, p. 568, nr. 885.

(*3) In dezelfde zin: K. BROECKX: 'Het derdenverzet mag evenwel niet geweigerd worden als de wet van de tussenkomst slechts een mogelijkheid maakt.' (K. BROECKX, 'Gehoord worden is nog niet meteen partij worden', (noot onder Rb. Brugge 27 juni 1997), *T. Vred.* 1999, 399).

(*4) Corr. Turnhout 5 oktober 1992, *Turnh. Rechtsl.* 1993, 103.

(*5) Zie hierover: K. WAGNER, Commentaar bij art. 1385bis Ger. W., in *Comm. Ger.*, Antwerpen, Kluwer, 1999, nr. 25, en de verwijzingen aldaar.

maatregel derdenverzet aantekenen. Het moet uiteraard gaan om een derde die een belang heeft bij het derdenverzet, m.a.w. de beslissing moet de rechten van de derde benadelen. In het vermelde vonnis werden de beklagden veroordeeld, een herstelmaatregel werd bevolen en machtiging tot afbraak werd verleend. Het Vlaams Gewest was niet tussengekomen en had zich geen burgerlijke partij gesteld. Vervolgens tekent het Vlaams Gewest derdenverzet aan omdat het de bedoeling zou hebben gehad in de oorspronkelijke procedure tussen te komen en een dwangsom te vorderen. Het derdenverzet werd afgewezen, daar het vonnis *a quo* de rechten van het Vlaams Gewest geenszins benadeelde.

Indien een derde vreest dat een bepaalde procedure aanleiding kan geven tot een benadeling van zijn rechten, is hij niet verplicht in die procedure tussen te komen. Hij kan afwachten en derdenverzet aantekenen indien daadwerkelijk blijkt dat de procedure aanleiding heeft gegeven tot een vonnis dat zijn rechten benadeelt. (*1) Indien een derde daarentegen meent dat een bepaalde procedure hem tot voordeel zou kunnen strekken, kan hij geen derdenverzet aantekenen indien naderhand blijkt dat een vonnis gewezen wordt dat de derde geenszins het verhoopde voordeel verschaft – uiteraard op voorwaarde dat het vonnis de rechten van de derde niet benadeelt. (*2)

Het derdenverzet is aldus slechts een alternatief voor een gemiste kans om in een procedure tussen te komen, indien er een vonnis gewezen wordt dat de rechten van de derde benadeelt. Een gemiste kans om middels een tussenkomst een bepaald voordeel te realiseren, geldt niet als benadeling van rechten in de zin van artikel 1122 Ger. W.

C. HET OPENBAAR MINISTERIE

19 Bij de bespreking van de vraag voor wie geen derdenverzet openstaat, past een korte opmerking i.v.m. het *openbaar ministerie*. Het openbaar ministerie kan geen derdenverzet aantekenen. (*3) De reden hiervoor moet niet worden gezocht bij de kwestie of het openbaar ministerie wel of niet optrad als partij, maar bij de bijzondere positie die het openbaar ministerie in ons (civiel) procesrecht bekleedt. Die positie komt vooral tot uiting in artikel 138 Ger. W. In burgerlijke zaken treedt het openbaar ministerie ambtshalve op in de gevallen die de wet bepaalt en telkens als de openbare orde zijn tussenkomst vergt. Het treedt op bij wege van vordering of advies. De algemene regel dat wie geen partij was bij een procedure in eerste aanleg, geen hoger beroep kan instellen, (*4) is niet van toepassing op het openbaar ministerie. Het open-

(*1) Zie hierover het vorige randnummer.

(*2) Er zijn omstandigheden waarin het verlies van een kans een nadeel kan uitmaken, maar de ontneming van een kans door een vonnis zal in beginsel slechts geacht kunnen worden een nadeel op te leveren in de zin van art. 1122 Ger. W., indien het ging om een kans waar de derde om een of andere reden *recht* op had (*cf.* de tekst van de wet: 'beslissing die zijn rechten benadeelt'). Een vonnis dat voor een derde voordelig had kunnen zijn doch dit niet blijkt te zijn, kan dus niet steeds middels derdenverzet bestreden worden.

(*3) Luik 14 oktober 1993, *J.L.M.B.* 1994, 746.

(*4) Voor een toepassing van deze regel zie: Cass. 1 april 1993, *Arr. Cass.* 1993, II, 350, *Pas.* 1993, I, 348, *R.W.* 1993-94, 263. Zie ook: Bergen 11 mei 1988, *J.L.M.B.* 1988, 1132.

baar ministerie kan steeds hoger beroep instellen wanneer de openbare orde zijn tussenkomen vergt, ook indien het in eerste aanleg niet is tussengekomen. Er bestaat bijgevolg geen behoefte om aan het openbaar ministerie in enige hypothese de mogelijkheid van derdenverzet toe te kennen.

De specifieke aard en opdracht van het openbaar ministerie past niet binnen de systematiek van de artikelen 1122 tot 1131. (*1) Belangrijk in dat verband is dat artikel 1122 Ger. W. vereist dat de partij die derdenverzet doet, persoonlijk in haar rechten benadeeld werd door de bestreden beslissing. Talloze situaties zijn denkbaar waarin het openbaar ministerie geroepen wordt om op te treden, zonder dat de rechten van het openbaar ministerie benadeeld worden (het openbaar ministerie als behartiger van het algemeen belang). Een tweede element dat het derdenverzet ongeschikt maakt om te worden aangewend door het openbaar ministerie, is dat de eventuele vernietiging uitgesproken door de rechter die uitspraak doet op derdenverzet, in principe slechts geldt ten aanzien van de partij die derdenverzet aantekende (behalve wanneer de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing onverenigbaar is met de tenuitvoerlegging van de vernietigende beslissing; art. 1130). Wanneer het openbaar ministerie derdenverzet zou kunnen aantekenen, zou er uiteraard een ongerijmdheid ontstaan indien enerzijds het optreden van het openbaar ministerie is ingegeven door de noodwendigheden van de openbare orde, doch anderzijds een derdenverzet van het openbaar ministerie slechts gevolgen zou hebben ten aanzien van het openbaar ministerie.

De omstandigheid dat derdenverzet uitgesloten is voor het openbaar ministerie, moet niet worden beschouwd als een beperking van de bevoegdheden van het openbaar ministerie. De kwestie heeft strikt gezien zelfs een vrij gering praktisch belang. Het voornaamste belang ervan is dat een partij nooit kan volhouden dat een hoger beroep van het openbaar ministerie niet ontvankelijk is omdat het niet was opgetreden als partij in eerste aanleg, en dat het maar derdenverzet in plaats van hoger beroep had moeten aantekenen.

D. GEEN DERDENVERZET DOOR ALGEMENE RECHTVERKRIJGENDEN OF RECHTVERKRIJGENDEN ONDER ALGEMENE TITEL, BEHALVE WANNEER ZIJ HET EIGEN RECHT WAAROP ZIJ ZICH BEROEPEN DOEN ERKENNEN

20 Algemene rechtverkrijgenden of rechtverkrijgenden onder algemene titel kunnen in beginsel geen derdenverzet aantekenen, omdat zij in de rechten en verplichtingen treden van degene die zij in rechte opvolgen. (*2) Zij treden a.h.w. in de plaats van hun rechtsvoorganger en verliezen aldus hun hoedanigheid van derde. (*3) Hun

(*1) Zie ook over de bijzondere aard en opdracht van het openbaar ministerie: K. WAGNER, 'Dwangsommen uitgesproken op vordering van het openbaar ministerie komen toe aan het ambt van het openbaar ministerie', (noot onder Antwerpen 27 september 2000), *R.W.* 2001-02, 789.

(*2) M.E. STORME, 'Rechtsopvolging onder bijzondere titel tijdens het burgerlijk geding in België en Nederland', *R.W.* 1993-94, 178.

(*3) K. BROECKX, 'Vertegenwoordiging in rechte en naamgeving in het geding', *R.W.* 1994-95, 248.

rechtspositie ontlenuen zij niet aan enige idee van vertegenwoordiging: zij beperken zich integendeel ertoe de rechten en verplichtingen van hun rechtsvoorganger te verkrijgen, zoals deze eventueel door vonnissen werden vastgesteld. (*1)

Deze algemene regel vindt geen toepassing wanneer de rechtsopvolger zich beroept op een eigen recht dat hij doet erkennen: in die situatie kan de rechtsopvolger niet geacht worden in de rechten te treden van zijn rechtsvoorganger.

Als voorbeeld van een rechtsopvolger die valt onder de categorie omschreven in artikel 1122 tweede lid 1° Ger. W., geldt de reservataire erfgenaam die opkomt tegen een rechterlijke beslissing die zijn reserve aantast. (*2)

Een ander voorbeeld is dat van de kinderen die derdenverzet kunnen aantekenen tegen de beslissing tot homologatie van wijziging van huwelijksvermogensstelsel, overeengekomen tussen de ouders, waarvan één inmiddels vooroverleden is; zij laten een eigen recht gelden, dat trouwens wettelijk erkend is in artikel 1395 B.W. (*3)

E. GEEN DERDENVERZET DOOR RECHTVERKRIJGENDEN ONDER BIJZONDERE TITEL, BEHALVE WANNEER HUN RECHTSVOORGANGER BEDROG HEEFT GEPLEEGD OF WANNEER ZIJ HUN RECHT HEBBEN VERKREGEN VOOR DE DAGTEKENING VAN DE BESLISSING

21 De uitsluiting van de rechtverkrijgenden onder bijzondere titel – d.w.z. rechtverkrijgenden die een rechtssubject opvolgen met betrekking tot een bepaald goed, niet m.b.t. een volledig vermogen of een breukdeel van een volledig vermogen – steunt op de gedachte dat zij het goed waarop zij een recht verwerven, dienen te nemen zoals het in het patrimonium van de opgevolgde partij wordt aangetroffen, eventueel bezwaard met wat door een vonnis over het goed werd beslist. (*4)

Het bedrog van de rechtsvoorganger vermeld in die bepaling, dient gepleegd te zijn tijdens het geding.

Het derde en laatste lid van artikel 1122, luidens hetwelk bedrog alleen dan kan worden ingeroepen, indien het tijdens het geding is gepleegd, is zowel van toepassing op bedrog van de vertegenwoordiger vermeld in artikel 1122 tweede lid 4° als op bedrog van de schuldenaar (idem, 3°), alsook van de rechtsvoorganger van de rechtverkrijgende onder bijzondere titel (idem, 2°). Dat blijkt uit de redactie van artikel 1122: verschillende categorieën van personen waarvoor geen derdenverzet mogelijk is, worden opgesomd in een tweede lid, onder 1° tot 4°, waarbij het begrip ‘bedrog’ – gepreciseerd in het derde lid – voorkomt in de laatste drie opgesomde categorieën van het tweede lid. Het derde lid van de wetsbepaling houdt een algemene regel in m.b.t. het bedrog (meer bepaald het vereiste dat het bedrog gepleegd moet zijn tijdens het

(*1) A. LE PAIGE, *Rechtsmiddelen*, in *Handboek voor Gerechtelijk Recht*, Deel IV, o.c., 1973, nr. 175, p. 177.

(*2) P. ROUARD, *Traité élémentaire de droit judiciaire privé*, Tome préliminaire, Vol. I, Brussel, Bruylant, 1979, p. 242, nr. 227; Ch. VAN REEPINGHEN, Verslag over de gerechtelijke hervorming, *Parl. St. Senaat* 1963-64, nr. 60, p. 258.

(*3) Gent 2 april 1982, *Rec. gén. enr. not.* 1983, nr. 22896, p. 210.

(*4) A. LE PAIGE, *Rechtsmiddelen*, in *Handboek voor Gerechtelijk Recht*, Deel IV, o.c., 1973, nr. 175, p. 178.

geding dat aanleiding gaf tot de beslissing waartegen uitzonderlijk toch derdenverzet kan worden aangekend door de rechtverkrijgende onder bijzondere titel, de schuldeiser, of de vertegenwoordigde persoon). Daaruit blijkt duidelijk de bedoeling van de wetgever om dit vereiste van toepassing te laten zijn op alle vormen van bedrog opgesomd in artikel 1122. (*1)

Eenzijdig bedrog van de rechtsvoorganger volstaat. (*2) Deelname of medeplichtigheid van andere partijen is niet vereist. (*3) De vraag of er in een bepaald geval bedrog voorligt, is een feitenkwestie waarover de feitenrechter onaantastbaar oordeelt. (*4)

Indien de rechtverkrijgende onder bijzondere titel zijn recht verkregen heeft vóór de beslissing die zijn rechten benadeelt geweest werd, dan kan hij als een ware derde opkomen tegen die beslissing van latere datum. Het goed of het recht dat hij als rechtverkrijgende onder bijzondere titel verkregen heeft, was op het ogenblik dat hij dat goed of recht verkreeg, per definitie niet bezwaard door het nadeel opgeleverd door die latere beslissing, zodat het derdenverzet voor hem openstaat.

F. GEEN DERDENVERZET DOOR SCHULDEISERS, BEHALVE WANNEER HUN SCHULDENAAR BEDROG HEEFT GEPLEEGD OF WANNEER ZIJ ZICH KUNNEN BEROEPEN OP EEN HYPOTHEEK, EEN VOORRECHT OF ENIG ANDER RECHT DAT BUITEN HUN SCHULDVORDERING LIGT

22 De uitsluiting van het derdenverzet voor de categorie omschreven in artikel 1122 tweede lid 3° Ger. W., vindt haar grondslag in het beginsel dat de schuldeiser de fluctuaties in het vermogen van zijn debiteur dient te ondergaan. Dit beginsel geldt echter niet zonder beperkingen.

Ten eerste dient de schuldeiser niet benadeeld te worden door bedrog van zijn debiteur (een toepassing van het adagium *fraus et dolus nemini patrocinari debent*: niemand mag ten gevolge van zijn bedrog en kwade trouw bevoordeeld worden).

Ten tweede kan de schuldeiser bescherming genieten tegen een eventuele inkrimping van het vermogen dat hem tot onderpand dient, door het bekomen van een hypotheek of door een voorrecht dat hem krachtens de wet wordt toegekend. Artikel 1122 tweede lid 3° Ger. W., verstevigt de doeltreffendheid van die beschermingsmechanismen door de toekenning van de mogelijkheid van derdenverzet aan de beneficiarissen ervan.

Ten derde dient de schuldeiser de fluctuaties in het vermogen van zijn debiteur niet te ondergaan wanneer hij zich kan beroepen op enig recht dat buiten zijn schuldvordering ligt: in dat geval valt de schuldeiser eenvoudigweg buiten de werkingsfeer

(*1) P. ROUARD, *Traité élémentaire de droit judiciaire privé*, Tome préliminaire, Vol. I, Brussel, Bruylant, 1979, p. 242-243, nr. 228.

(*2) P. ROUARD, *o.c.*, p. 243, nr. 228.

(*3) Ch. VAN REEPINGHEN, Verslag over de gerechtelijke hervorming, *o.c.*, 259.

(*4) Cass. 24 december 1846, *Pas.* 1847, I, 488, concl. eerste adv. gen. M. DEWANDRE.

van het beginsel dat de schuldeiser de (normale, niet aan bedrog te wijten) fluctuaties in het vermogen van zijn debiteur moet ondergaan. In deze hypothese treedt de schuldeiser niet (uitsluitend) op als schuldeiser, doch ook als beneficiaris van enig ander recht dat buiten zijn schuldvordering ligt.

23 Voor een toepassing wordt verwezen naar een vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Luik *d.d.* 25 mei 1998. (*1) Derdenverzet werd (succesvol) aangetekend door een hypothecaire schuldeiser, tegen een vonnis waarbij een debiteur in vereffening werd gesteld op grond van (het toenmalige) artikel 104 Venn. W. (netto-actief gedaald onder de wettelijke drempel). (*2)

Het vereiste belang in hoofde van de derde werd door de rechtbank op soepele wijze ingevuld: het loutere feit dat een vennootschap in vereffening wordt gesteld, levert voor haar schuldeisers een nadeel op (verdwijning of vermindering van hun onderpand). De derde was bereid het nodige te doen voor een kapitaalverhoging, zodat niet meer voldaan zou zijn aan de voorwaarde van artikel 104 Venn. W., terwijl de kapitaalverhoging niet mogelijk was zolang de vennootschap in vereffening was. Het vonnis waarbij de vennootschap in vereffening werd gesteld, werd door de rechtbank ongedaan gemaakt.

Een voorbeeld van ‘enig ander recht dat buiten hun schuldvordering ligt’, wordt geleverd door de schuldeiser die zich beroept op zijn eigendomsrechten m.b.t. goederen die lastens zijn debiteur in beslag genomen werden. (*3) Het eigendomsrecht in dat voorbeeld is een ander recht dan de schuldvordering, maar illustreert meteen ook dat niet vereist is dat het recht buiten de schuldvordering geheel vreemd zou zijn aan de schuldeiser-schuldenaar verhouding.

24 Een andere meldenswaardige toepassing vindt men in het vonnis van de Vrederechter te St. Niklaas van 24 juni 1993. (*4) Twee echtgenoten waren beiden schuldenaar van een in vele landen actieve bierbrouwer, voor een bedrag van ruim een miljoen frank. De schuldeiser zag zich genoodzaakt over te gaan tot uitvoerend beslag onder derden. Op dezelfde dag als de betekening van het beslagexploot, had de echtgenote een verzoekschrift neergelegd op grond van artikel 221 B.W., waarin zij de vrederechter verzocht haar een machtiging te verlenen een gedeelte van de inkomsten van haar echtgenoot rechtstreeks te ontvangen. Het deel van het loon waarop de sommandelegatie (het ging om pensioeninkomsten) betrekking had, stemde ‘toevaltig’ overeen met het beslagbaar gedeelte van de inkomsten van de man. Beide echtgenoten woonden niettemin nog samen, en waren bovendien volop bezig om zich te Benidorm te laten domiciliëren. Op basis van die elementen oordeelt de vrederechter dat zijn uitspraak waarbij de sommandelegatie werd toegestaan, door de echtgenoten

(*1) Kh. Luik 25 mei 1998, *R.P.S.* 1998, 458, noot W. DERIJCKE.

(*2) Zie thans art. 633 en 634 van het Wetboek van Vennootschappen van 7 mei 1999.

(*3) Voorz. Kh. Brugge 2 februari 1989, *T. Brugse Rechtspr.* 1992, 178.

(*4) Vred. St. Niklaas 24 juni 1993, *J.L.M.B.* 1994, 249.

slechts was bekomen om zich te onttrekken aan hun verplichtingen jegens hun schuldeiser. Het derdenverzet van de schuldeiser wordt gegrond verklaard. De vrede-rechter gaat in de motivering van zijn beslissing niet in op artikel 1122 Ger. W., doch het is wel duidelijk dat hij van deze bepaling toepassing maakt, aangezien hij de omstandigheden onderzoekt die erop wijzen dat de echtgenoten handelden met het oog op (bedrieglijke) benadeling van de rechten van hun schuldeiser, en nergens uit de beslissing blijkt dat de betrokken schuldeiser zich kan beroepen op een hypotheek, een voorrecht, of enig ander recht dat buiten zijn schuldvordering ligt.

25 De in het voorgaande randnummer besproken beslissing illustreert ook dat het begrip ‘bedrog’ zoals gebruikt in artikel 1122 Ger. W., voldoende ruim moet worden geïnterpreteerd. Opdat er sprake zou zijn van bedrog in de zin van die bepaling, is geenszins vereist dat de debiteur zich schuldig maakte aan valsheid in geschrifte, oplichting, misbruik van vertrouwen of enig ander misdrijf. Ook louter pauliaans bedrog kan in aanmerking komen. (*1) Zodra er kwade trouw voorligt en het blijkt dat de schuldenaar zich op onbehoorlijke wijze heeft willen onttrekken aan zijn verplichtingen jegens zijn (enige van zijn) schuldeisers, zelfs een andere schuldeiser dan degene die derdenverzet doet, mag worden besloten dat er sprake is van ‘bedrog’ in de zin van artikel 1122, 3° Ger. W.

Bedrog kan bijgevolg ook voorliggen bij stilzwijgen, meer bepaald indien de goede trouw in de omstandigheden van de zaak vereiste dat het stilzwijgen doorbroken werd. (*2)

G. GEEN DERDENVERZET DOOR VERTEGENWOORDIGDE PERSONEN, BEHALVE BIJ BEDROG VAN HUN WETTELIJKE, GERECHTELIJKE OF BIJ OVEREENKOMST AANGEWEEZEN VERTEGENWOORDIGER

26 De uitsluiting van vertegenwoordigde personen is gesteund op dezelfde gedachte als de uitsluiting van de rechtverkrijgenden onder bijzondere titel. Behoudens bedrog, worden zij geacht dezelfde te zijn als hun vertegenwoordiger (eigenlijk wordt de

(*1) J. VAN COMPERNOLLE, ‘Examen de jurisprudence (1971 à 1985). Droit judiciaire privé. Les voies de recours’, *R.C.J.B.* 1987, 200.

(*2) *Arbrb.* Nijvel 11 december 1981, *R.R.D.* 1982, 143. In het Frans spreekt men van ‘silence circonstancié’, d.i. stilzwijgen dat voorligt in omstandigheden waarin de goede trouw doorbreking van het stilzwijgen vereist. Men vertaalt dat begrip soms als ‘omstandig stilzwijgen’ (verwijzend naar de ‘omstandigheden’), doch die gallicistische vertaling is wat ongelukkig, daar het adjectief ‘omstandig’ in het Nederlands ‘uitgebreid’ of ‘breedvoerig’ betekent. Om het bedoelde stilzwijgen dat bedrog oplevert te onderscheiden van een stilzwijgen te wijten aan vergetelheid of onachtzaamheid, kan men het beter omschrijven als ‘gekwalficeerd’, ‘bewust’ of ‘opzettelijk’ stilzwijgen. Zelfs de uitdrukking ‘bedrieglijk stilzwijgen’ is aanvaardbaar, aangezien men niet ‘bedrog’ definieert (in dat geval zou het begrip ‘bedrieglijk’ niet mogen voorkomen in de definitie), maar wel het begrip ‘stilzwijgen’ kwalificeert.

vertegenwoordiger geacht dezelfde te zijn als de vertegenwoordigde). De vertegenwoordiging waarvan sprake in artikel 1122 Ger. W., kan zowel wettelijke, gerechtelijke of conventionele vertegenwoordiging zijn. (*1)

De idee van de identiteit tussen vertegenwoordiger en vertegenwoordigde verzet zich tegen een derdenverzet door de vertegenwoordigde, waarbij deze identiteit ook weer (slechts) door bedrog doorbroken kan worden, precies zoals bij rechtverkrijgenden onder bijzondere titel. (*2)

VI. Derdenverzet en enkele bijzondere aangelegenheden

A. ARBITRAGE

27 Beslissingen van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg op grond van de artikelen 1684 en 1685 (benoeming van een arbiter, benoeming van een voorzitter van een arbitraal college) zijn ingevolge artikel 1686 Ger. W. niet vatbaar voor enig rechtsmiddel. (*3) Die bepaling sluit ook het derdenverzet uit. (*4)

28 Een partij die een arbitrale uitspraak wil tenuitvoerleggen, dient hiervoor een verzoekschrift tot *exequatur* in te dienen bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. De procedure wordt geregeld door de artikelen 1710 tot 1718 voor wat betreft in België gewezen arbitrale uitspraken, en door de artikelen 1719 tot 1723 voor wat betreft in het buitenland gewezen arbitrale uitspraken. Wanneer het verzoek tot uitvoerbaarverklaring wordt afgewezen, kan de verzoeker hoger beroep instellen bij het hof van beroep. In eerste aanleg verloopt de procedure eenzijdig, in hoger beroep wordt zij tegensprekelijk.

De partij tegen wie de toelating tot tenuitvoerlegging is verzocht, kan een rechtsmiddel aanwenden tegen de beschikking gewezen door de voorzitter. Dat rechtsmiddel wordt door de wet 'verzet' genoemd (art. 1712 en 1722 Ger. W.). De termijn voor dat verzet bedraagt luidens voormelde bepalingen één maand na de betekening van de door de voorzitter verleende beschikking. Aangezien de partij tegen wie het verzoek tot uitvoerbaarverklaring is gericht geen partij was bij de procedure die aanleiding gaf tot de *exequatur*-beschikking, is het door de wet 'verzet' genoemde rechtsmiddel in

(*1) P. ROUARD, *Traité élémentaire de droit judiciaire privé*, Tome préliminaire, Vol. I, Brussel, Bruylant, 1979, p. 242, nr. 227. Zie over de vertegenwoordiging in het procesrecht: K. BROECKX, 'Vertegenwoordiging in rechte en naamgeving in het geding', *R.W.* 1994-95, 248.

(*2) Zie hierover ook: A. LE PAIGE, *Rechtsmiddelen*, in A. FETTWEIS, E. GUTT, E. KRINGS, A. LE PAIGE en M. STORME (eds.), *Handboek voor Gerechtelijk Recht*, Deel IV, Antwerpen, Standaard, 1973, nr. 164, p. 162.

(*3) H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 313.

(*4) Brussel 27 oktober 1976, *J.T.* 1977, 344, noot M. HUYS en G. KEUTGEN; Kh. Brussel 16 september 1975, *J.T.* 1975, 622 en *B.R.H.* 1975, 523; A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile, o.c.*, 1987, p. 569, nr. 889; J. VAN COMPERNOLLE, 'Examen de jurisprudence (1971 à 1985). Droit judiciaire privé. Les voies de recours', *R.C.J.B.* 1987, 198.

werkelijkheid een derdenverzet. (*1) Het gaat weliswaar om een bijzonder derdenverzet, een derdenverzet *sui generis* zo men wil, dat belangrijke afwijkingen vertoont ten aanzien van het gemeenrechtelijk derdenverzet beheerst door de artikelen 1122 e.v. De belangrijkste afwijkingen betreffen de rechter voor wie het rechtsmiddel moet worden aangewend (niet de krachtens art. 1125 Ger. W. bevoegde rechter, doch wel de rechtbank van eerste aanleg) en de termijn (niet drie maanden doch één maand). (*2)

B. BESLAG

29 De beslagene die geconfronteerd wordt met een bewarend beslag gelegd ingevolge een machtiging verleend door de beslagrechter op eenzijdig verzoekschrift, kan krachtens artikel 1419 Ger. W. derdenverzet aantekenen. (*3) Hij voldoet ook aan alle voorwaarden van artikel 1122 Ger. W. om derdenverzet te kunnen aantekenen. (*4) De termijn daarbij in acht te nemen is evenwel niet de termijn van drie maanden (art. 1129 Ger. W.), doch wel de termijn van één maand (art. 1034 Ger. W.). (*5) Artikel 1419 bepaalt immers dat voorziening openstaat 'zoals bepaald in de artikelen 1031 tot 1034' Ger. W. Wie (zonder te zijn tussengekomen in de procedure die aanleiding gaf tot de toelating van de beslagrechter) een bewarend beslag wenst aan te vechten, heeft zelfs geen andere mogelijkheid dan een voorziening bepaald in de artikelen 1031 tot 1034 (d.i. een voorziening door de wet betiteld als verzet, die in wezen een derdenverzet is). Zijn hoger beroep zal niet ontvankelijk zijn, daar hij niet geldt als partij. (*6)

30 De *verlenging van de termijn wegens afstand* (art. 55 Ger. W.) is *niet* van toepassing wanneer de termijn van één maand van artikel 1034 geldt. (*7)

In artikel 55 wordt gestipuleerd dat de verlenging wegens afstand slechts geldt indien de wet het bepaalt. De verlenging wegens afstand is dus de uitzondering. Artikel 1034 Ger. W., waarin de termijn voor het verzet tegen de beschikking op eenzijdig verzoekschrift wordt vastgelegd, verwijst op geen enkele wijze naar artikel 55 Ger. W.

De ratio van de keuze van wetgever om de termijn van verzet niet te verlengen in situaties beoogd in artikel 1034 is duidelijk: in de meeste gevallen waarin een uitspraak op eenzijdig verzoekschrift wordt bekomen, is sprake van een of andere vorm van urgentie.

(*1) Gent 1 april 1994, *R.W.* 1994-95, 1057.

(*2) H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 311.

(*3) Cass. 6 oktober 1988, *Arr. Cass.* 1988-89, p. 150, nr. 76.

(*4) Brussel 9 november 1994, *P.&B.* 1995, 205.

(*5) Brussel 9 november 1994, *P.&B.* 1995, 205.

(*6) Beslagr. Brussel 29 juli 1970, *Pas.* 1970, III, 125.

(*7) Beslagr. Brussel 25 juni 1973, *Pas.* 1975, III, 1.

Het verzet tegen een beschikking op eenzijdig verzoekschrift is dus fundamenteel iets anders dan het verzet tegen een verstekvonnis (minstens gaat het om aangelegenheden die in twee verschillende onderdelen van het Gerechtelijk Wetboek worden behandeld). De verweerder kan om talloze redenen verstek laten. Eén van die redenen, die in de praktijk niet zelden voorkomt, is dat de in het buitenland gevestigde verweerder de dagvaarding niet tijdig ontvangen heeft. Het uitgangspunt in het Belgisch recht is dat de datum van de afgifte aan de postdiensten doorslaggevend is (art. 40 Ger. W.) en niet de datum van effectieve ontvangst (wat moeilijkheden zou opleveren indien de verweerder de procedure wenst te blokkeren door zijn weigering te tekenen voor ontvangst). Aangezien het tijdsverloop wegens de afstand precies aan de oorzaak kan liggen van het verstek, is het begrijpelijk dat de wetgever in artikel 1048 – opgenomen bij de bepalingen over het verzet tegen verstekvonnissen – bepaald heeft dat artikel 55 van toepassing is. Artikel 1048 staat niet onder een titel met algemene bepalingen (zoals bv. art. 1042 tot 1046), maar wel onder een titel ‘Verzet’, onder Boek III, ‘Rechtsmiddelen’.

Artikel 1034 staat onder Boek II (‘Het geding’), onder een titel V, ‘Inleiding en behandeling van de vordering op eenzijdig verzoekschrift’). Men kan bijgevolg bezwaarlijk volhouden dat de verwijzing naar artikel 55 in artikel 1048, ook zou impliceren dat de verlenging wegens afstand toepassing vindt in situaties geregeld door artikel 1034 Ger. W. Alleen al uit de verwijzing naar artikel 1125 Ger. W. in artikel 1034, blijkt dat het ‘verzet’ zoals bedoeld in de artikelen 1033 en 1034 alle kenmerken heeft van een derdenverzet (en in art. 1122 tot 1131 is nergens sprake van art. 55).

De niet-toepasselijkheid van artikel 55 zal hier zelden aanleiding geven tot onwenselijke resultaten: het gaat veelal om urgente situaties, zodat de schuldeiser één maand na de betekening een bepaalde mate van zekerheid mag verwerven (volstreekte zekerheid dat niemand ooit nog derdenverzet zal aantekenen kan hij niet verwerven – de zekerheid die hij verwerft heeft slechts betrekking op de partijen aan wie hij heeft laten betekenen).

31 De problematiek van de geldigheid van een derdenverzet wanneer de vordering van de beslagene betiteld wordt als ‘dagvaarding tot handlichting’, ‘verzet’, ‘vordering tot opheffing beslag’, of iets van vergelijkbare strekking, wordt besproken bij de commentaar bij artikel 1125, bij de bespreking van het aldaar gebruikte begrip ‘dagvaarding’ (cf. commentaar bij art. 1125, randnr. 1 e.v.).

32 De bevoegdheid van de beslagrechter tot schorsing van de tenuitvoerlegging op grond van artikel 1127 Ger. W., wordt besproken bij de commentaar bij dat artikel (cf. commentaar bij art. 1127, randnr. 1 e.v.).

33 Wanneer derdenverzet wordt aangetekend door een derde die benadeeld wordt door een beslag gelegd ingevolge een beschikking op eenzijdig verzoekschrift, gewe-

zen op verzoek van de beslagleggende schuldeiser, dient het derdenverzet slechts te worden betekend tegen deze laatste (eiser op verzoekschrift), en niet tegen de beslagen schuldenaar, die – behoudens tussenkomst – geen partij was bij de procedure op eenzijdig verzoekschrift. (*1)

Wanneer de beslagrechter een verzoekschrift tot toelating tot het leggen van bewarend beslag afwijst, kan de verzoeker hiertegen hoger beroep aantekenen. De appèlprocedure blijft – behoudens tussenkomst – eenzijdig. De verzoeker dient de (beoogde) beslagene niet bij de appèlprocedure te betrekken, aangezien die per hypothese geen partij was. Indien de beslagene toch bij het hoger beroep betrokken wordt, is het hoger beroep onontvankelijk, doch enkel in zoverre het tegen de beslagene gericht is. (*2) Wel zou de beslagene ervoor kunnen kiezen vrijwillig tussen te komen en zodoende incidenteel derdenverzet te doen. (*3)

34 Derdenverzet en uitvoerend beslag verdienen bijzondere aandacht. (*4) In het belang van de praktische relevantie ervan, moet met name de hypothese worden onderzocht waarbij beslag wordt gelegd op een onroerend goed dat in mede-eigendom toebehoort aan twee partijen, terwijl slechts één partij debiteur is. De meest voorkomende situatie in dat verband is uiteraard bij onroerende goederen voor een bepaald percentage toebehorende aan de ‘echtgenoot-debiteur’ en voor een ander percentage aan de ‘echtgenoot-derde’. Eenvoudigheidshalve dient daarbij de hypothese van scheiding van goederen voor ogen te worden gehouden, aangezien bij afwezigheid van scheiding van goederen (i.e. bij toepassing van het wettelijk stelsel, of bij gemeenschap van goederen) *mutatis mutandis* dezelfde beslagrechtelijke en procesrechtelijke beginselen gelden, onder het voorbehoud van artikel 1562 Ger. W. en van de toepasselijke huwelijksvermogensrechtelijke regelen (in het bijzonder moet de echtgenoot het beslag ondergaan wanneer het betrekking heeft op een goed uit het gemeenschappelijk vermogen en het gelegd wordt wegens gemeenschappelijke schulden of eigen schulden die de gemeenschap bezwaren). In dergelijke situaties ontstaan met name problemen wanneer de schuldeiser overgaat tot *voorlopige* tenuitvoerlegging hangende een appèlprocedure. Wanneer een echtgenoot-derde (d.i. een echtgenoot die geen debiteur is) eigenaar is van een bepaald percentage van een woning, zal een *voorlopige* tenuitvoerlegging in vele omstandigheden onwenselijk zijn en zelfs rechtsmisbruik uitmaken, aangezien er voor die echtgenoot, per hypothese geen debi-

(*1) Beslagr. Namen 17 december 1993, *Rev. not. b.* 1994, 197. Zie ook in zeer duidelijke bewoordingen: Cass. 24 april 1987, *Arr. Cass.* 1986-87, p. 1126, nr. 497 en *Pas.* 1987, I, p. 993, nr. 497.

(*2) Brussel 29 september 1998, *J.L.M.B.* 1999, 435, weergave.

(*3) *Idem.*

(*4) Zie ook de commentaar bij art. 1127 Ger. W.

teur, toch wel ernstige en onherstelbare schade dreigt te ontstaan, waarvoor schadevergoeding *a posteriori* geen adequaat rechtsherstel kan bieden. (*1)

Wat is echter de moeilijkheid bij een uitvoerend beslag op een onroerend goed dat voor x % toebehoort aan de ‘echtgenoot-debiteur’ en voor y % aan de ‘echtgenoot-derde’? Welk soort vordering moet de echtgenoot-derde instellen?

De bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake uitvoerend beslag bieden terzake weinig verheldering. Immers, artikel 1498 Ger. W. bepaalt slechts in algemene bewoordingen dat bij zwaarigheden bij de tenuitvoerlegging, iedere belanghebbende partij zich kan wenden tot de beslagrechter.

Kan of moet de echtgenoot-derde die zich geconfronteerd ziet met een tenuitvoerlegging op zijn woning *derdenverzet* instellen voor de beslagrechter? In het hoofdstuk van het Gerechtelijk Wetboek m.b.t. uitvoerend beslag op onroerend goed is nergens sprake van *derdenverzet*. Wat de beslagen debiteur betreft, is niet betwist dat hij *verzet* kan doen tegen zowel het bevel voorafgaand aan uitvoerend beslag, als tegen het uitvoerend beslag zelf. (*2) Tegen de beschikking tot aanstelling van een notaris kan de beslagen debiteur *derdenverzet* aantekenen (het gaat immers om een beschikking verleend op eenzijdig verzoekschrift, waarbij de debiteur niet betrokken is als partij, behoudens tussenkomst). (*3) Kan echter de echtgenoot-derde *derdenverzet* aantekenen voor de beslagrechter tegen een bevel of tegen een beslag met als voorwerp een goed waarin hij een onverdeeld aandeel bezit? Het antwoord is – vanuit een zuiver begripsmatige benadering – negatief, omdat het *derdenverzet* krachtens artikel 1125 Ger. W. in principe moet worden ingesteld voor de rechter die de bestreden beslissing heeft gewezen, of voor een hogere rechter.

Moet de echtgenoot-derde dan de tenuitvoerlegging lijdzaam ondergaan, ook wanneer zij onrechtmatig is? Welnu, de echtgenoot-derde beschikt over de mogelijkheid een vordering voor de beslagrechter in te stellen, die weliswaar geen *derdenverzet sensu stricto* is, doch wel een vordering gestoeld op artikel 1498 Ger. W. Over de juiste benaming van deze vordering kan men van mening verschillen: er zijn argumenten om een dergelijke vordering te betitelen als een *verzet*, doch men kan ook argumenteren dat het gaat om een soort *derdenverzet*. Het lijkt gepaster deze vordering te omschrijven als een *verzet*. De term *verzet* is een algemene term, die door de wetgever zelf soms ook gebruikt wordt in een situatie waarin er eigenlijk een *derdenverzet* voorligt (art. 1033 en 1034 Ger. W.). De vordering van de echtgenoot-derde voor de beslagrechter bestempelen als *derdenverzet* sluit misschien aan bij het gegeven dat de echtgenoot een derde is in de verbintenisrechtelijke verhouding tussen de

(*1) Een vergelijkbare situatie doet zich voor wanneer een gezin woont in een goed dat integraal behoort tot het eigen vermogen van één der echtgenoten. Het *derdenverzet* van de echtgenoot die geen eigenaar is, tegen een vonnis waarbij de andere echtgenoot veroordeeld wordt, kan ontvankelijk zijn. Zie bv. Rb. Brussel 21 maart 1974, *Pas.* 1976, III, 10. Hoger beroep tegen dat vonnis werd verworpen, evenals het cassatiemiddel dat schending van art. 1122 opwierp: Cass. 20 januari 1977, *Arr. Cass.* 1977, 565.

(*2) E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, in *A.P.R.*, Antwerpen, Story-Scientia, 2001, nr. 836, p. 475.

(*3) Beslagr. Brugge 11 februari 1991, *T. Not.* 1992, 366, noot F. BOUCKAERT.

beslagleggende schuldeiser en de beslagen debiteur, maar stuit niettemin op bezwaren. Als men meent dat het gaat om een derdenverzet, gaat het alleszins om een derdenverzet *sui generis*, waarop een aantal bepalingen van de regeling inzake het derdenverzet (art. 1122 e.v. Ger. W.) niet van toepassing zijn. Immers: de vordering *ex* artikel 1498 Ger. W. wordt ingeleid voor de *beslagrechter* (afwijking van art. 1125), zij is niet gericht tegen een *rechterlijke beslissing* in de zin van artikel 1122, doch wel tegen een *daad van tenuitvoerlegging* van (meestal) een rechterlijke beslissing (*1), en bovendien verhindert de instelling van zo'n vordering voor de beslagrechter niet dat de betrokkene een derdenverzet instelt *tegen de ten uitvoer gelegde beslissing*, en dit voor de rechter die haar gewezen heeft of voor de rechter die zal moeten oordelen over een hoger beroep dat tegen die beslissing hangende is. (*2)

Het verdient de voorkeur een vordering voor de beslagrechter gericht tegen een daad van tenuitvoerlegging waardoor een derde – die niet betrokken was bij de procedure die aanleiding gaf tot de ten uitvoer gelegde beslissing – geschaad wordt, niet te betitelen als *derdenverzet* doch wel als *verzet*. Het derdenverzet *sensu stricto* is immers een *rechtsmiddel* gericht tegen een rechterlijke beslissing, terwijl een vordering voor de beslagrechter *ex* artikel 1498 niet gericht is tegen een rechterlijke beslissing, doch tegen een daad van tenuitvoerlegging (of tegen de wijze waarop een daad van tenuitvoerlegging wordt verricht).

Belangrijk is echter dat, ongeacht de betiteling van de vordering en zelfs ongeacht de bewoordingen van datgene wat gevraagd wordt, de vordering ingesteld voor de beslagrechter *ex* artikel 1498 Ger. W. niet mag worden afgewezen als onontvankelijk op grond van een verkeerd geachte betiteling als *verzet c.q. derdenverzet*. Zolang duidelijk is dat de partij die de vordering instelt, kan gelden als een 'belanghebbende' in de zin van artikel 1498, en zolang er geen twijfel over bestaat tegen welke daad van tenuitvoerlegging de vordering gericht is, en zolang alle partijen betrokken bij de tenuitvoerlegging ook bij de procedure voor de beslagrechter betrokken worden, moet men geen nodeloze discussie voeren over de rechtsaard of juiste betiteling van die vordering. Alleszins bieden de bepalingen inzake derdenverzet geen rechtsgrond voor enige afwijzing van de (*sui generis* en bij voorkeur als *verzet* te betitelen) vordering voor de beslagrechter *ex* artikel 1498 Ger. W. Een aantal van die bepalingen zijn immers manifest en uit de aard zelf van een executiegeschil voor de beslagrechter, niet van toepassing (art. 1498 Ger. W. maakt de beslagrechter bevoegd voor alle executiegeschillen, zodat art. 1125 bijvoorbeeld, dat o.m. bepaalt voor welke rechter het derdenverzet moet worden gebracht, niet geacht kan worden in strijd te zijn met art. 1498).

In dit verband moet vooral ook artikel 1127 Ger. W. met de nodige soepelheid worden geïnterpreteerd, zoals bij de bespreking van dat artikel uiteengezet wordt.

(*1) Of van een ander type uitvoerbare titel, zoals een notariële akte of een titel die de fiscus zichzelf verschaft heeft.

(*2) Zie hierover ook de commentaar bij art. 1127 Ger. W.

35 De beschikking tot aanstelling van een notaris op grond van artikel 1580 wordt in beginsel, behoudens tussenkomst, gewezen op eenzijdig verzoekschrift. Indien de beslagene (of een andere belanghebbende) die beschikking wenst aan te vechten, kan hij daartegen – voorzover hij niet was tussengekomen – derdenverzet doen door dagvaarding voor de beslagrechter van alle bij de bestreden beschikking betrokken partijen (meestal slechts de beslagleggende schuldeiser). (*1) De termijn bedraagt één maand vanaf de betekening. (*2) Het gaat m.a.w. om de termijn van artikel 1034, niet de termijn van drie maanden van artikel 1129 Ger. W. (*3)

De notaris zelf die wordt aangesteld op grond van artikel 1580 Ger. W., wordt geen partij bij de tenuitvoerlegging. (*4) Het derdenverzet dat mede tegen de notaris gericht is, is onontvankelijk in zoverre het tegen de notaris is gericht. (*5) Wel verdient het aanbeveling in het kader van een executiegeschil elk (voor de notaris relevant) betekend exploit mede ter kennisgeving aan de notaris te laten betekenen.

36 De beslagrechter die na een *bewarend scheepsbeslag* uitspraak doet over het derdenverzet van de beslagene, bezit de rechtsmacht om de in artikel 1467 Ger. W. bedoelde zekerheidstelling aan de beslaglegger op te leggen. (*6) De omstandigheid dat het beslag inmiddels reeds gelegd werd, verhindert niet dat de beslagrechter die oordeelt op derdenverzet, het leggen (of exacter: de handhaving) van het beslag toch nog afhankelijk maakt van de voorwaarde dat een zekerheid gesteld wordt. Ingevolge een derdenverzet wordt de zaak immers in haar geheel opnieuw voorgelegd aan de rechter, binnen de perken van het derdenverzet.

(*1) Beslagr. Brugge 11 februari 1991, *T. Not.* 1992, 366, noot F. BOUCKAERT.

(*2) Cass. 17 april 1989, *Arr. Cass.* 1989-90, nr. 460, p. 940, *Rev. not. b.* 1990, 546, noot J.-L. LEDOUX en R.W. 1990-91, 97; E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, in *A.P.R.*, Antwerpen, Story-Scientia, 2001, nr. 864, p. 487.

(*3) In een vonnis van de Luikse beslagrechter van 21 september 1994 wordt een derdenverzet tegen een beschikking tot aanstelling van een notaris, waarvan geen akte van betekening wordt voorgelegd, naar goed recht tijdig verklaard (Beslagr. Luik 21 september 1994, *Rev. not. b.* 1997, 348). In de *samenvatting* boven het vonnis wordt echter opgemerkt dat, gelet op de afwezigheid van enige betekening van de beschikking tot aanstelling van een notaris, 'la tierce opposition formée plus de trois mois après celle-ci est recevable'. Nergens uit het vonnis blijkt dat de beslagrechter uitging van de (verkeerde) veronderstelling dat de termijn van drie maanden van toepassing was. Zie ook: Beslagr. Dinant 13 december 1985, *Rev. not. b.* 1986, 437.

(*4) Zie ook commentaar bij art. 1125, randnr. 14.

(*5) Luik 1 oktober 1998, *J.L.M.B.* 1999, 435, weergave.

(*6) Gent 20 september 1994, *R.W.* 1995-96, 707.

C. COLLECTIEVE SCHULDENREGELING

37 Beslissingen inzake collectieve schuldenregeling kunnen uiteraard de rechten van derden benadelen. (*1) De meest voor de hand liggende benadeelde derde, is de schuldeiser. (*2)

Tegen de beschikking van de beslagrechter waarbij het verzoek tot collectieve schuldenregeling wordt ingewilligd – d.i. de beschikking van toelaatbaarheid – kunnen schuldeisers (*3) derdenverzet aantekenen. (*4) Voorwaarde is wel dat de schuldeiser zich kan beroepen op een hypotheek, een voorrecht, enig ander recht dat buiten zijn schuldvordering ligt, of dat de schuldenaar bedrog heeft gepleegd (art. 1122 tweede lid 3° Ger. W.). (*5) Ook andere belanghebbende derden, die zich geschaad achten door de beschikking tot toelaatbaarheid van de collectieve schuldenregeling, kunnen derdenverzet aantekenen.

Het verzoekschrift neergelegd op grond van artikel 1675/4 Ger. W., is een eenzijdig verzoekschrift. De beschikking wordt weliswaar bij gerechtsbrief ter kennis gebracht van een aantal betrokkenen (o.m. de echtgenoot van de verzoeker, zijn schuldeisers, borgen, etc.; zie art. 1675/9 § 1 Ger. W.). Die betrokkenen verliezen daardoor niet hun hoedanigheid van derde, zodat de mogelijkheid van derdenverzet niet uitgesloten is.

(*1) Zie over collectieve schuldenregeling in het algemeen, met verwijzingen naar de literatuur terzake: E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, in *A.P.R.*, Antwerpen, Story-Scientia, 2001, nrs. 973, p. 549 e.v.

(*2) Voor enkele toepassingen: Luik 19 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 149 (derdenverzet door de fiscus). Het hof bevestigt een beslissing waarbij een verzoek tot collectieve schuldenregeling van iemand die een commerciële activiteit als bijberoep uitoefende, werd afgewezen. Zie voor een vergelijkbaar geval: Beslagr. Luik 12 mei 1999, *J.L.M.B.* 1999, 1339, noot G.D.L. (verzwijging van hoedanigheid van handelaar). Zie ook: Beslagr. Bergen 29 april 1999, *J.L.M.B.* 1999, 1329 (ontvankelijkheid van het derdenverzet werd niet betwist); Beslagr. Neufchâteau 20 april 1999, *J.L.M.B.* 1999, 1324, noot G.D.L. (*idem*).

(*3) Zie ook: H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 323-324.

(*4) E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, in *A.P.R.*, Antwerpen, Story-Scientia, 2001, nrs. 978, p. 552.

(*5) In dezelfde zin: Beslagr. Antwerpen 8 juni 1999, *R.W.* 2000-01, 21, noot S. BEERNAERT. *Contra*: S. BEERNAERT, 'De schuldeiser is een 'derde' ten aanzien van de procedure tot toelaatbaarheid van de collectieve schuldenregeling', (noot onder Beslagr. Antwerpen 8 juni 1999), *R.W.* 2000-01, 21. De titel van de noot suggereert dat de auteur bijzonder belang hecht aan het feit dat de schuldeiser een derde is bij de procedure tot toelaatbaarheid van de collectieve schuldenregeling. Dat die schuldeiser een derde is, volstaat echter niet om zijn derdenverzet ontvankelijk te maken. De tekst van art. 1122 tweede lid 3° Ger. W. laat aan duidelijkheid niet te wensen over. Geen enkele bepaling inzake de collectieve schuldenregeling doet daar afbreuk aan. BEERNAERT meent dat het wenselijk is dat ook 'chirografaire schuldeisers' (exacter: schuldeisers die niet aantonen dat de schuldenaar bedrog heeft gepleegd, of die zich niet kunnen beroepen op een hypotheek, een voorrecht, of enig ander recht dat buiten hun schuldvordering ligt) derdenverzet zouden kunnen aantekenen. Wat wenselijk geacht wordt, kan relevant zijn wanneer rechtspoliteke overwegingen bij de interpretatie van een duistere of dubbelzinnige wetsbepaling richtinggevend kunnen zijn. Overwegingen van rechtspoliteke aard kunnen echter bezwaarlijk afbreuk doen aan de toepassing van ondubbelzinnige wetsbepalingen die niet in onbruik zijn geraakt en waarvan door geen enkele bijzondere wetsbepaling wordt afgeweken.

38 Tegen de beslissing van de beslagrechter waarbij de minnelijke aanzuiveringsregeling opgesteld door de schuldbemiddelaar in een vonnis wordt vastgelegd, staat in beginsel – voor de partijen – geen voorziening open. Het gaat om een akkoordvonnis waarop artikel 1043 Ger. W. van toepassing is. (*1)

De principiële onmogelijkheid om op gemaakte afspraken terug te keren door een akkoordvonnis aan te vechten middels hoger beroep, geldt evenwel niet wanneer de betwisting de geldigheid van de totstandkoming van het gemaakte akkoord betreft (wilsgebreken, bekwaamheid). Ook indien ‘nieuwe feiten’ opduiken is een aanpassing of herziening mogelijk (art. 1675/14 § 2). Belanghebbende derden kunnen derdenverzet instellen. (*2) Zij waren per hypothese niet betrokken bij de totstandkoming van het akkoord. Op grond van artikel 1675/16 dient dat derdenverzet evenwel gericht te worden tegen de beschikking van toelaatbaarheid bedoeld in artikel 1675/6. (*3)

Krachtens artikel 1675/16 Ger. W. is het derdenverzet uitgesloten tegen uitspraken door de rechter gewezen in het raam van een procedure van collectieve schuldenregeling, behalve wat de beschikking van toelaatbaarheid bedoeld in artikel 1675/6 betreft. (*4) De wetgever was van oordeel dat de bijzondere bepalingen van de wet op de collectieve schuldenregeling de rechten van derden (vnl. schuldeisers) reeds voldoende vrijwaren, zodat – met het oog op het verhogen van de slaagkansen van een aanvaardbare voldoening van de schuldeisers enerzijds en een sanering van de financiële toestand van de schuldenaar anderzijds – de mogelijkheden om derdenverzet aan te tekenen werden beperkt.

D. DWANGSOM

39 De toestand van de derde die veroordeeld wordt tot overlegging van een stuk onder verbeurte van een dwangsom wordt besproken onder randnummer 58 (‘Overlegging van stukken’).

40 In een beschikking *d.d.* 17 november 1999 wijst de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Charleroi het derdenverzet van een werknemer van een openbare vervoersmaatschappij af wegens gebrek aan belang. (*5) De vervoersmaatschappij was enige tijd voorheen geconfronteerd geworden met een stakingsactie en had een beschikking op eenzijdig verzoekschrift verkregen waarin een dwangsom werd opgelegd aan eenieder, bij overtreding van een bepaald verbod. Noch het verbod, noch de dwangsom was onderworpen aan enige tijdsbeperking. Inmiddels was een akkoord bereikt en was de sociale vrede hersteld. De voorzitter oordeelt dat ‘attendu que la

(*1) Zoals uitdrukkelijk bevestigd in art. 1675/10.

(*2) E. DIRIX en K. BROECKX, *Beslag*, in *A.P.R.*, Antwerpen, Story-Scientia, 2001, nrs. 989, p. 558.

(*3) E. DIRIX en K. BROECKX, *idem*.

(*4) Zie hierover ook: *Beslagr.* Leuven 20 april 1999, *J.L.M.B.* 1999, 1343, noot G.D.L.

(*5) Voorz. Rb. Charleroi 17 november 1999, *Soc. Kron.* 2000, 424, noot J. JACQMAIN.

paix sociale étant instaurée, l'ordonnance querellée ne cause donc plus aucun grief et est périmée même si les mesures prononcées l'ont été sans limitation de temps: qu'en effet, il va de soi que l'ordonnance périmée ne pourrait être invoquée dans le cadre d'un autre conflit; Que la procédure sur tierce opposition doit être déclarée sans objet à défaut d'intérêt'. (*1)

Beslissingen waarin dwangsommen worden opgelegd in het kader van een sociaal conflict, hebben niet automatisch een soort van 'houdbaarheidsdatum' – in tegenstelling tot de veronderstelling waarop de beslissing gesteund lijkt te zijn. Dergelijke beslissingen zijn onderworpen aan de gemeenrechtelijke verjaringstermijn. (*2) Het is weliswaar onwaarschijnlijk dat een invordering van verbeurde dwangsommen geruime tijd na afloop van het sociaal conflict, wegens feiten die ook geruime tijd na het herstel van de sociale vrede plaatsvonden (zodat het alleszins niet kan gaan om feiten die kaderen in het conflict dat aanleiding gaf tot de dwangsombeslissing) ooit succesvol zou zijn. In zo'n geval zou allicht sprake zijn van rechtsmisbruik, ofwel zou kunnen worden geoordeeld dat het gewraakte gedrag geen inbreuk op het verbod oplevert, aangezien het verbod betrekking had op een bepaald sociaal conflict dat voorbij is. Toch moet een werknemer van een onderneming dewelke een dwangsom op eenzijdig verzoekschrift verkreeg, geacht worden een *belang* te hebben bij de bestrijding van die beslissing. (*3) De werknemer(s) mag immers zekerheid verschaft worden nopens zijn (hun) toestand: kunnen nog dwangsommen verbeurd worden? Zijn bepaalde gedragingen nog steeds verboden? Een afwijzing van een derdenverzet is in zo'n situatie zeker denkbaar (bijvoorbeeld omdat de bereikte sociale vrede precair lijkt, of om enige andere reden eigen aan de zaak), maar een afwijzing op de loutere grond dat de werknemers geacht worden geen belang te hebben wegens de beëindiging van het sociale conflict, is moeilijk te begrijpen. Het bereiken van een sociaal akkoord blijft als zodanig zonder invloed op de uitvoerbaarheid van een rechterlijke beslissing.

Het opleggen van een maatregel voor een bepaald aantal dagen of weken lijkt geen alternatief (sommige conflicten kunnen weken- of maandenlang aanslepen). De verbeurde van de dwangsommen onderwerpen aan de voorwaarde dat de inbreuken dienen plaats te vinden vooraleer een sociaal akkoord bereikt wordt, levert ook niet automatisch een geschikte oplossing op, aangezien een dergelijke voorwaarde allerlei nieuwe vragen zou dreigen op te werpen (wanneer ligt er een sociaal akkoord voor? gaat het om een sociaal akkoord dat betrekking heeft op de feiten of toestanden die aanleiding gaven tot de beslissing die een dwangsom oplegt?). De oplossing voor werknemers die geconfronteerd worden met een dwangsombeslissing die niet aan een tijdsbeperking of enige andere voorwaarde onderworpen is, ligt precies in het derden-

(*1) Voorz. Rb. Charleroi 17 november 1999, *Soc. Kron.* 2000, 424, noot J. JACQMAIN; zie echter ook de noot onder deze beslissing.

(*2) Wat de verjaring van de beslissing zelf betreft. De verbeurde dwangsommen verjaren na zes maanden (art. 1385octies Ger. W.).

(*3) Zie bijvoorbeeld: Voorz. Rb. Brussel 8 maart 2000, *J.T.T.* 2000, 208, besproken onder nr. 6.

verzet. Het derdenverzet in die omstandigheden afwijzen wegens gebrek aan belang, werpt – zoals terecht opgemerkt door J. JACQMAIN – fundamentele problemen op inzake het recht op behoorlijke rechtsbedeling, met inbegrip van het recht op toegang tot de rechter. (*1)

Het derdenverzet wordt in gevallen van sociale onrust meestal *post factum* aangekend, terwijl de beschikking op eenzijdig verzoekschrift vaak werd gewezen op een ogenblik dat de noodzaak van die beschikking acuut was. Een betere oplossing dan het derdenverzet afwijzen wegens *gebrek aan belang*, is een afwijzing van het derdenverzet omdat de bestreden beslissing *zonder voorwerp* geworden is. (*2) Dit geschiedde bijvoorbeeld in een beschikking van de Voorzitter te Luik *d.d.* 30 juli 1999. (*3) Het feitensubstraat was omzeggens identiek aan dat van het vonnis van de Voorzitter te Charleroi. (*4) Het derdenverzet werd weliswaar afgewezen, aangezien de bestreden beslissing geacht werd destijds terecht te zijn geweest en aangezien zij zonder voorwerp was geworden, doch tegelijk ontstond ingevolge de motivering van het vonnis gewezen op derdenverzet voor de eisers op derdenverzet de zekerheid dat na dat vonnis geen enkele dwangsom ooit nog zou kunnen worden verbeurd ingevolge de beschikking gewezen op eenzijdig verzoekschrift.

41 Het derdenverzet tegen beschikkingen waarbij een dwangsom wordt opgelegd aan eenieder die een bepaald rechterlijk gebod of verbod miskent, komt ook hierboven aan bod onder randnummer 6.

E. FAILLISEMENT

42 Krachtens artikel 14 Faill. W. kan verzet worden gedaan door verstekdoende partijen en derdenverzet door de belanghebbende die geen partij was, tegen ieder vonnis van faillietverklaring of ieder vonnis waarbij het tijdstip van staking van betaling wordt vastgesteld. (*5)

De termijn voor verzet bedraagt 15 dagen na de betekening. De termijn voor derdenverzet bedraagt 15 dagen na de opneming van het uittreksel van het vonnis in het *Belgisch Staatsblad* (art. 14 Faill. W.). Het belang van de rechtszekerheid voor het economisch verkeer leidde de wetgever ertoe zulke korte termijnen op te leggen. (*6) In de hypothese waarin het vonnis aan de derde betekend wordt (hetgeen mogelijk is als men een vermoeden heeft welke derde derdenverzet zou kunnen aantekenen), moet

(*1) J. JACQMAIN, noot onder Voorz. Rb. Charleroi 17 november 1999, *Soc. Kron.* 2000, 424.

(*2) Zie bijvoorbeeld: Voorz. Rb. Brussel 9 juni 1992, *J.T.* 1993, 315; Voorz. Rb. Brussel 12 mei 1992, *J.T.T.* 1992, 412.

(*3) Voorz. Rb. Luik 30 juli 1999, *J.T.T.* 1999, 377.

(*4) Voorz. Rb. Charleroi 17 november 1999, *Soc. Kron.* 2000, 424, noot J. JACQMAIN.

(*5) J. LAENENS, 'Rechterlijke organisatie, bevoegdheid en rechtspleging', in H. BRAECKMANS, E. DIRIX en E. WYMEERSCH, (eds.), *Faillissement en Gerechtelijk Akkoord: het nieuwe recht*, Antwerpen, Kluwer, 1998, 215.

(*6) Deze termijnen raken de openbare orde en zijn niet vatbaar voor verlenging wegens afstand (art. 55 Ger. W.). Slechts wanneer de laatste dag een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag is, wordt de termijn verlengd, en wel tot de eerstvolgende werkdag (I. VEROUGSTRAETE, *Manuel de la faillite et du concordat*, Diegem, Kluwer, 1998, 276).

worden aangenomen dat die betekening de termijn van derdenverzet *niet* doet lopen, gelet op de ondubbelzinnige tekst van artikel 14 Faill. W. (die een *lex specialis* is). Ook bij een cumul van betekening aan de derde en publicatie in het *Belgisch Staatsblad*, verstrijkt de termijn voor derdenverzet 15 dagen na de publicatie in het *Belgisch Staatsblad*. (*1)

De korte termijnen van artikel 14 Faill. W. zijn niet van toepassing op het vonnis dat *weigert* de faillietverklaring uit te spreken. (*2) Op een dergelijk vonnis zijn de termijnen van gemeen recht van toepassing, d.i. wat het derdenverzet betreft de termijn van drie maanden na de betekening (art. 1129 Ger. W.). (*3)

43 De versteklatende partijen zijn degenen die behoorlijk werden opgeroepen om als partij te verschijnen in de procedure die aanleiding zal geven tot het vonnis van faillietverklaring. De meest voor de hand liggende versteklatende partij is uiteraard de gefailleerde zelf.

Bij een faillissement na een aangifte door de betrokken koopman zelf (het zgn. faillissement op bekentenis), wordt de gefailleerde geen partij: voor hem staat slechts het derdenverzet open. Door het doen van de aangifte onderwerpt de handelaar zijn situatie aan de rechtbank, maar niet als partij bij een procedure. (*4) Op het eerste gezicht kan het vreemd lijken dat een handelaar die zelf aangifte doet van zijn staking van betaling, de mogelijkheid heeft om derdenverzet aan te tekenen tegen het vonnis van faillietverklaring (of het vonnis waarbij het tijdstip van de staking van betaling wordt vastgesteld). De schuldenaar heeft evenwel het recht om terug te keren op zijn vroeger ingenomen standpunt, hetgeen zich vooral zal voordoen indien de toestand een gunstige evolutie ondergaan heeft. (*5) Ook is het mogelijk dat de handelaar het niet eens is met bepaalde modaliteiten van de uitspraak (bijv. niet akkoord met het door de rechtbank aanvaarde tijdstip van staking van betaling).

44 Bij de hervorming van het insolventierecht van 1997 werd het ambtshalve faillissement, zoals bekend, grotendeels doch niet helemaal afgeschaft. (*6) Met name bij de verwerping van een gerechtelijk akkoord bestaat nog de mogelijkheid van een ambtshalve faillissement (art. 37 W. Ger. Akk.). Wanneer de opschorting van betaling

(*1) In dezelfde zin: H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 315. Ook volgens H. BOULARBAH begint de termijn van 15 dagen in ieder geval pas te lopen vanaf de publicatie in het *B.S.*, 'nonobstant la signification du jugement au failli'.

(*2) A. ZENNER, *Dépistage, faillites & concordats*, Brussel, Larcier, 1998, 261.

(*3) S. LOOSVELD, 'Het toepassingsgebied van art. 14 Faill. W.', (noot onder Antwerpen 2 november 1998), *R.W.* 1998-99, 1283.

(*4) I. VEROUGSTRAETE, *Manuel de la faillite et du concordat*, Diegem, Kluwer, 1998, 275.

(*5) A. ZENNER, *Dépistage, faillites & concordats*, Brussel, Larcier, 1998, 259.

(*6) Strikt gezien gaat het niet om een "gedeeltelijk" afschaffing, maar werd het ambtshalve faillissement volledig afgeschaft in de faillissementswetgeving doch gedeeltelijk terug ingevoerd door de Wet op het Gerechtelijk Akkoord (zie art. 15 § 2, art. 24 tweede lid, art. 33 eerste lid en art. 37 § 3). Meer hierover bij A. ZENNER, *o.c.*, 1010.

herroepen wordt, kan de rechtbank in hetzelfde vonnis het faillissement van de schuldenaar uitspreken, na hem in het bijzonder te hebben gehoord over de faillissementsvoorwaarden (art. 37 § 3 W. Ger. Akk.).

In die situatie zal de schuldenaar slechts hoger beroep en geen derdenverzet kunnen aantekenen. (*1) De schuldenaar verwerft niet de hoedanigheid van partij louter omdat hij gehoord wordt over de faillissementsvoorwaarden, doch wel omdat hij in de gehele voorafgaande concordataire procedure betrokken was als partij. Het vonnis waarbij m.a.w. de mislukking van het gerechtelijk akkoord wordt vastgesteld en waarbij het faillissement ambtshalve wordt uitgesproken, is in die zin geen beginpunt van een nieuwe faillissementsprocedure, doch wel een eindpunt van een oude concordataire procedure. (*2)

45 Het derdenverzet tegen het vonnis dat het faillissement uitspreekt, staat open voor iedere belanghebbende. Aldus geldt o.m. iedere schuldeiser als belanghebbende. Wel vereist de wet dat de schuldeiser zich kan beroepen op een hypotheek, een voorrecht, enig ander recht dat buiten zijn schuldvordering ligt, of dat de schuldenaar bedrog heeft gepleegd (art. 1122 tweede lid 3° Ger. W.).

Kunnen ook gelden als belanghebbende derden: schuldenaars van de gefailleerde, aandeelhouders van een gefailleerde vennootschap, de vereffenaar van een gefailleerde vennootschap, enz. (*3)

De curator kan eveneens derdenverzet doen tegen het vonnis van faillietverklaring. Door de faillietverklaring staat immers het belang van de failliete boedel op het spel. Een voorbeeld van een situatie waarin de curator derdenverzet kan aantekenen, is wanneer hij vaststelt dat aan de voorwaarden voor een faillissement eigenlijk niet voldaan is. (*4)

46 Het derdenverzet van de gefailleerde tegen het vonnis van faillietverklaring moet gericht worden tegen de partij die het faillissement gevorderd heeft en tegen de curator. Indien er sprake is van een ambtshalve faillissement (in het nieuwe insolventierecht, zoals bekend, nog slechts mogelijk n.a.v. een gerechtelijk akkoordprocedure), kan het derdenverzet van de gefailleerde slechts gericht zijn tegen de curator – ofschoon geen derdenverzet mogelijk is indien het ambtshalve faillissement uitgesproken wordt aan het einde van een concordataire procedure waarbij de handelaar als partij betrokken was (d.w.z. waarbij de handelaar behoorlijk werd opgeroepen om te verschijnen als partij).

(*1) I. VEROUGSTRAETE, *Manuel de la faillite et du concordat*, Diegem, Kluwer, 1998, 275.

(*2) Zie evenwel: H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 314-315.

(*3) A. ZENNER, *Dépistage, faillites & concordats*, Brussel, Larcier, 1998, 259.

(*4) I. VEROUGSTRAETE, *o.c.*, 275. Zie voor een ander voorbeeld: Cass. 16 december 1994, *Arr. Cass.* 1994, 1127, *Pas.* 1994, I, 1117 en *Rec. Cass.* 1995, 175, noot M.E. STORME (in die zaak ging het om een verzet van een curator tegen een beschikking tot aanstelling van een pandverzilveraar).

47 Het derdenverzet van de curator moet gericht worden tegen de gefailleerde en desgevallend tegen de partij die het faillissement gevorderd heeft en tegen enige andere partij die bij de procedure betrokken was (als partij). (*1)

48 Het derdenverzet van de derde belanghebbende moet gericht worden tegen de curator en desgevallend tegen de partij die het faillissement gevorderd heeft en tegen enige andere partij die bij de procedure betrokken was (als partij).

Indien er een faillissement op bekentenis voorligt, dient de derde belanghebbende de curator in derdenverzet te dagvaarden. De aangifte van de gefailleerde maakt deze niet tot partij, zodat hij niet in derdenverzet moet worden gedaagd. (*2)

49 De summiere rechtspleging tot sluiting van het faillissement wegens ontoereikend actief (art. 73 Faill. W.), is een contradictoire procedure. (*3) Luidens de tekst van die bepaling moet de gefailleerde behoorlijk worden opgeroepen met een gerechtsbrief die de tekst van artikel 73 bevat. De bedoeling van die oproeping is niet louter het horen van de gefailleerde, doch wel de uitnodiging aan de gefailleerde gericht om deel te nemen aan het debat over de sluiting van het faillissement en over de verschoonbaarheid van de gefailleerde.

Bijgevolg dient de gefailleerde die een beslissing gewezen naar aanleiding van een procedure *ex* artikel 73 Faill. W. wenst aan te vechten, hoger beroep in te stellen en geen derdenverzet. (*4)

De schuldeiser die derdenverzet instelt tegen een beslissing gewezen op grond van artikel 73 Faill. W., dient zowel de curator als de gefailleerde in derdenverzet te dagen. (*5)

50 Het derdenverzet door een schuldeiser tegen een vonnis dat de verschoonbaarheid van een gefailleerde uitspreekt n.a.v. een procedure op grond van artikel 80, moet niet worden ingesteld tegen de gefailleerde, doch enkel tegen de curator. De gefailleerde is immers geen partij bij een procedure op grond van artikel 80: hij wordt zelfs niet eens vooraf gehoord. (*6) Door de sluiting van een faillissement (na vereffening, of bij sluiting van het faillissement wegens gebrek aan actief of wegens ontoereikend

(*1) A. ZENNER, *Dépistage, faillites & concordats*, Brussel, Larcier, 1998, 263.

(*2) *Contra*: Luik 4 november 1993, *Pas.* 1993, II, 13 en *R.R.D.* 1994, 215.

(*3) Gent 24 mei 2000, *T.G.R.* 2001, 107.

(*4) Gent 24 mei 2000, *T.G.R.* 2001, 107. Zie ook de verwijzingen aldaar. *Contra*: Luik 27 mei 1999, *J.L.M.B.* 2000, 1288. De redenering gevolgd in dat arrest komt erop neer dat het goed mogelijk is dat de gefailleerde partij was, doch dat hij toch maar derdenverzet moet instellen, en dit op grond van art. 80 Faill. W. Dat arrest bevestigt wellicht dat de Faillissementswet vanuit procedureel oogpunt geen toonbeeld van helderheid is, doch dat neemt niet weg dat onbegrijpelijk blijft hoe men iemand van wie erkend wordt dat hij *partij* was bij een bepaalde procedure (met name de gefailleerde bij een procedure op grond van art. 73 Faill. W.) de mogelijkheid van derdenverzet kan toekennen. Art. 80 biedt geen argument in die zin: de procedure op grond van art. 80 is, i.t.t. de procedure op grond van art. 73, niet contradictoir.

(*5) Luik 4 november 1999, *J.L.M.B.* 2000, 1298. Bevestigt de mogelijkheid voor schuldeisers om derdenverzet aan te tekenen tegen een beslissing gewezen op grond van art. 73 Faill. W.: Kh. Namen 25 november 1999, *R.R.D.* 1999, 400.

(*6) J. DAUWE, 'Verschoonbaarheid en de rechten van de schuldeisers', in X. (ed.), *Commentaar bij de nieuwe Wet op het Faillissement van 8 augustus 1997*, Diegem, Ced.Samsom, 1998, 194.

actief) wordt weliswaar een einde gesteld aan de opdracht van de curator (art. 80 Faill.W.). Niettemin is een vordering in derdenverzet tegen het vonnis van verschoonbaarverklaring, gericht tegen de curator, toelaatbaar. (*1)

De beëindiging van de opdracht van de curator impliceert niet dat hij niet meer in derdenverzet kan worden gedaagd. (*2) Het derdenverzet, als buitengewoon rechtsmiddel dat aanleiding kan geven tot vernietiging van de bestreden beslissing, kan precies als resultaat hebben dat de beslissing waarbij de opdracht van de curator wordt beëindigd, ophoudt te bestaan, zodat zijn opdracht a.h.w. herleeft.

Over deze aangelegenheid bestaat nochtans onenigheid. (*3) De Rechtbank van Koophandel te Veurne oordeelde overeenkomstig het bovenstaande standpunt, met name dat het derdenverzet van een schuldeiser tegen het vonnis dat de verschoonbaarheid uitspreekt, zowel tegen de gefailleerde als tegen de curator moet worden gericht, ook na sluiting van het faillissement. (*4)

51 Wanneer de gefailleerde derdenverzet wenst aan te tekenen tegen een beslissing genomen op grond van artikel 80, volstaat het dat hij de curator dagvaardt. (*5)

De wet bepaalt uitdrukkelijk dat tegen de beslissing inzake de verschoonbaarheid genomen op grond van artikel 80 Faill. W., derdenverzet kan worden gedaan door de individuele schuldeisers binnen een maand te rekenen vanaf de bekendmaking, of door de gefailleerde, binnen een maand te rekenen vanaf de kennisgeving van het vonnis tot sluiting van het faillissement.

Volgens de strekking die volhoudt dat een curator niet meer in derdenverzet kan worden gedaagd wanneer zijn opdracht ingevolge de sluiting van het faillissement een einde heeft genomen, (*6) zou het recht dat krachtens artikel 80 aan de gefailleerde wordt toegekend, van elke inhoud ontbloot worden. Bovendien neemt de opdracht van de curator bij de sluiting van het faillissement geen absoluut en onvoorwaardelijk einde. De wet zelf bepaalt dat de sluiting van het faillissement een einde maakt aan de opdracht van de curator, behalve wat de uitvoering van de sluiting betreft (art. 80 *in fine*). Het definitieve einde van de opdracht van de curator vindt slechts plaats op het ogenblik dat de uitvoering van de sluiting voltooid is en de termijnen om een

(*1) *Contra*: Kh. Gent 16 november 2000, *T.G.R.* 2001, 210; Kh. Gent 21 september 2000, *T.G.R.* 2001, 211, noot P. VAN CAENEGEM. In de kritische noot van P. VAN CAENEGEM onder de beide Gentse uitspraken, wordt een standpunt verdedigd dat overeenstemt met wat hierboven verdedigd wordt. Het vonnis van 21 september 2000 werd vernietigd door: Gent 15 maart 2001, *A.J.T.* 2001-02, noot B. WINDEY.

(*2) B. WINDEY, 'Derdenverzet tegen de (niet-)verschoonbaarverklaring: de rechtzoekende op een dwaalspoor?' (noot onder Gent 15 maart 2001), *A.J.T.* 2001-02, 393.

(*3) Zie: Kh. Gent 16 november 2000, *T.G.R.* 2001, 210.

(*4) Kh. Veurne 28 april 1999, *R.W.* 1999-2000, 718.

(*5) Antwerpen 12 februari 2001, *A.J.T.* 2001-02, 397; Brussel 13 januari 2000, *R.W.* 2000-01, 560; Kh. Verviers 25 februari 1999, *R.R.D.* 2000, 343.

(*6) Oordeelde conform die – niet bij te treden – strekking: Kh. Namen 25 november 1999, *R.R.D.* 1999, 400.

rechtsmiddel aan te wenden tegen het vonnis tot sluiting van het faillissement verstreken zijn. (*1)

52 Geoordeeld werd dat het derdenverzet ingesteld door het R.S.Z. tegen de beslissing van verschoonbaarverklaring, op de loutere grond dat R.S.Z.-schulden niet betaald werden en dat de niet-betaling van R.S.Z.-schulden strafbaar werd gesteld, tergend en roekeloos is. (*2)

53 In artikel 37 Faill. W. worden verzet en hoger beroep uitgesloten tegen een aantal beslissingen in faillissementszaken (benoeming of vervanging van rechters-commissarissen of curators, beslissingen inzake afgifte van huisraad aan de gefailleerde, beslissingen inzake de verkoop van activa die tot de boedel behoren, beroepen tegen beschikkingen van de rechter-commissaris). Die uitsluitingsregel (overgenomen uit het oude art. 465 tweede lid W. Kh.), blijft evenwel zonder invloed op de mogelijkheid van derdenverzet. (*3)

54 Aangenomen mag worden dat de meeste procedures waarbij een rechtsmiddel wordt aangewend tegen een beslissing genomen vóór 1 januari 1998 – m.a.w. procedures beheerst door de oude Faillissementswet (*4) – thans beslecht werden.

Niettemin mogen nog enkele beslissingen gewezen onder het regime van de oude wet vermeld worden. Die beslissingen zijn niet louter vanuit rechtshistorisch oogpunt meldenswaard maar kunnen ook voor het huidige faillissementsrecht relevant zijn, in zoverre het huidige recht bepaalde oplossingen geboden door het oude recht heeft

(*1) In dezelfde zin: Brussel 13 januari 2000, *R.W.* 2000-01, 560; Kh. Hasselt 10 februari 2000, *R.W.* 2000-01, 528; B. WINDEY, 'Derdenverzet tegen de (niet-)verschoonbaarverklaring: de rechtzoekende op een dwaalspoor?' (noot onder Gent 15 maart 2001), *A.J.T.* 2001-02, 393.

(*2) Kh. Brugge 2 maart 2000, *R.W.* 2000-01, 1061.

(*3) Cass. 16 mei 1991, *Arr. Cass.* 1990-91, 923, *Pas.* 1991, I, 810, *R.W.* 1991-92, 267; H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 314.

(*4) Kh. Dendermonde 20 april 1998, *DAOR* 1998, afl. 46, 58.

overgenomen. De rechtspraak gewezen onder de gelding van de oude Faillissementswet wordt beknoptheidshalve niet *in extenso* besproken. (*1)

F. FISCALE ZAKEN

55 Ofschoon geen enkele formele wetsbepaling het derdenverzet in fiscale zaken uitsluit, neemt men toch aan dat derdenverzet terzake uitgesloten is. (*2) De grondslag van deze uitsluiting is dat fiscale betwistingen in hoge mate betrekking hebben op de persoonlijke situatie van de belastingplichtige. (*3) Benadeling van rechten van derden door een uitspraak in een fiscaal geschil is moeilijk denkbaar. Een wetsbepaling die derdenverzet in fiscale zaken *expressis verbis* uitsluit is niet voorhanden. Ook de Wet van 15 maart 1999 betreffende de beslechting van fiscale geschillen (*B.S.* 27 maart 1999), evenals de Wet van 23 maart 1999 betreffende de rechterlijke inrichting in fiscale zaken (*B.S.* 27 maart 1999), bewaart het stilzwijgen nopens het derdenverzet, zonder echter afbreuk te doen aan het uitgangspunt dat in fiscale zaken benadeling van rechten van derden in de zin van artikel 1122 Ger. W. zelden zal voorkomen. (*4)

G. GERECHTELIJK AKKOORD

56 Tegen beslissingen van de rechtbank van koophandel inzake het gerechtelijk akkoord kunnen rechtsmiddelen worden aangewend, met inbegrip van derdenverzet,

(*1) Over de werking in de tijd van de nieuwe wet: Kh. Dendermonde 20 april 1998, *DAOR* 1998, afl. 46, 58.

Over het aan te wenden rechtsmiddel tegen een beslissing inzake de sluiting van het faillissement en de verschoonbaarheid van de gefailleerde: Kh. Dendermonde 20 april 1998, *DAOR* 1998, afl. 46, 58.

Over de voorziening geregeld door het oude art. 473 Faill. W. (met inbegrip van de termijnenproblematiek): Bergen 17 mei 1995, *J.L.M.B.* 1995, 1030; Gent 27 april 1995, *T.R.V.* 1995, 604; Cass. 17 oktober 1991, *Arr. Cass.* 1991-92, 159, *R.W.* 1991-92, 826; Kh. Brussel 8 november 1989, *T.B.H.* 1990, 854; Luik 12 oktober 1989, *J.L.M.B.* 1990, 1084; Kh. Luik 18 februari 1985, *T.B.H.* 1986, 709; Kh. Namen 20 maart 1980, *R.R.D.* 1980, 245; Kh. Charleroi 25 juni 1974, *B.R.H.* 1975, 167.

Over de mogelijkheid van derdenverzet tegen de beslissing waarbij de verkoop van tot het faillissement behorende goederen wordt toegestaan: Luik 28 februari 1995, *J.L.M.B.* 1995, 1383; Cass. 16 mei 1991, *Arr. Cass.* 1990-91, 923, *Pas.* 1991, I, 810, *R.W.* 1991-92, 267.

Over het derdenverzet tegen het ambtshalve faillissement: Brussel 27 april 2000, *P.&B.* 2001, 74, noot S. COOLS; Bergen 16 november 1993, *J.L.M.B.* 1994, 846, met advies O.M.; Brussel 24 juni 1993, *J.L.M.B.* 1995, 782; Cass. 1 april 1993, *Arr. Cass.* 1993, 350, *Pas.* 1993, I, 348, *R.W.* 1993-94, 263, *J.T.* 1994, 316, *T.R.V.* 1994, 186, noot S. RAES; Luik 27 juni 1991, *T.B.H.* 1992, 1046; Luik 23 mei 1991, *Pas.* 1991, I, 161; Luik 21 december 1989, *J.L.M.B.* 1990, 385; Cass. 31 januari 1986, *Pas.* 1986, I, 648.

Over het derdenverzet van een schuldeiser tegen de beslissing die weigert het faillissement uit te spreken: Brussel 12 december 1991, *J.L.M.B.* 1992, 1095.

Over de termijn voor derdenverzet tegen de beslissing tot samenvoeging van de boedels van twee of meer faillissementen: Cass. 17 oktober 1991, *Arr. Cass.* 1991-92, 159, *Pas.* 1992, I, 130, *R.W.* 1991-92, 826; Luik 12 oktober 1989, *J.L.M.B.* 1990, 1084.

(*2) Brussel 5 oktober 1971, *Rev. Fisc.* 1972, 131. *Contra*: E. PICARD, *et al.*, *Pandectes Belges*, tw. Tierce opposition, Brussel, Larcier, 1913, 906; *R.P.D.B.*, tw. Tierce opposition, Brussel, Bruylant, 1953, 109.

(*3) H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 313.

(*4) Zie voor verwijzingen naar de literatuur m.b.t. die wetten: K. WAGNER, 'Overgangsrecht Wetten 15 en 23 maart 1999: over de (on)bevoegdheid van het hof van beroep om zich ambtshalve onbevoegd te verklaren', (noot onder Gent 5 oktober 2000), *T.F.R.* 2001, 434.

volgens de in het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven regels en termijnen (art. 3 tweede lid W. Ger. Akk.), onverminderd de toepassing van de Faillissementswet. (*1) De artikelen 50 tweede lid, 55 en 56 Ger. W. zijn niet van toepassing op de vorderingen en betekeningen bedoeld in de Wet Gerechtelijk Akkoord (art. 3 derde lid W. Ger. Akk.). (*2)

De beslissing die de schuldenaar de voorlopige opschorting van betaling toekent, kan door iedere schuldeiser worden aangevochten middels een derdenverzet. (*3) Voorwaarde is wel – zoals steeds – dat de schuldeiser zich kan beroepen op een hypotheek, een voorrecht, enig ander recht dat buiten zijn schuldvordering ligt, of dat de schuldenaar bedrog heeft gepleegd (art. 1122 tweede lid 3° Ger. W.).

De schuldeiser die weliswaar gestemd heeft over het herstelplan, doch voor het overige slechts gehoord werd en zijn recht van verdediging niet heeft uitgeoefend door deel te nemen aan het debat, kan derdenverzet instellen. (*4) Andere schuldeisers in dezelfde situatie verkerende, waren uiteraard ook geen partij en dienen aldus niet bij het derdenverzet betrokken te worden.

H. HOGER BEROEP EN DERDENVERZET

57 Bij de bespreking van het incidenteel derdenverzet (*cf.* commentaar bij art. 1125, nrs. 16 en 17) wordt uiteengezet dat wanneer hoger beroep hangende is tegen de beslissing waartegen de derde wenst op te komen, de derde over de keuze beschikt tussen incidenteel derdenverzet bij schriftelijke conclusie voor de rechter bij wie het geschil aanhangig is, of principaal derdenverzet voor de rechter die de bestreden beslissing heeft gewezen. (*5) Die keuzemogelijkheid is een uitdrukking van het autonoom karakter van het derdenverzet. (*6)

De rechtspraak volgens dewelke de rechter, wanneer hoger beroep tegen zijn beslissing hangende is, het derdenverzet niet kan behandelen en het dossier moet overmaken aan het appèlgerecht, moet in het licht van de in de vorige voetnoot aangehaalde recentere cassatierechtspraak als verlaten worden beschouwd. (*7)

(*1) J. LAENENS, 'Rechterlijke organisatie, bevoegdheid en rechtspleging', in H. BRAECKMANS, E. DIRIX en E. WYMEERSCH, (eds.), *Faillissement en Gerechtelijk Akkoord: het nieuwe recht*, Antwerpen, Kluwer, 1998, 214.

(*2) J. LAENENS, *t.a.p.*, 214, voetnoot 77.

(*3) Luik 25 november 1999, *T.B.H.* 2000, 137.

(*4) Luik 25 november 1999, *T.B.H.* 2000, 137; Kh. Huy 24 maart 1999, *R.R.D.* 1999, 144.

(*5) Cass. 11 juni 1998, *Arr. Cass.* 1998, 303, *Pas.* 1998, I, 303 en *R.W.* 1998-99, 1263. Zie ook: Voorz. Rb. Luik 14 april 2000, *J.L.M.B.* 2000, 1640.

(*6) Cass. 11 juni 1998, *R.W.* 1998-99, 1263.

(*7) Voorz. Rb. Namen 19 juli 1991, *J.T.* 1991, 799; Voorz. Rb. Namen 23 februari 1990, *J.T.* 1990, 560 en *J.L.M.B.* 1990, 726, noot G. DE LEVAL (met verkeerde datum boven het vonnis, nl. 9 maart 1990). In het licht van de in de vorige voetnoot aangehaalde cassatierechtspraak is de noot van G. DE LEVAL over dit onderwerp enigszins gedateerd: G. DE LEVAL, 'Du concours entre tierce-opposition et appel', (noot onder Voorz. Rb. Namen 23 februari 1990), *J.L.M.B.* 1990, 726.

Hoger beroep kan niet worden ingesteld door iemand die geen partij was. Wie geen partij was doch wenst op te komen tegen een bepaalde beslissing die zijn rechten benadeelt, kan slechts derdenverzet instellen. (*1)

I. OVERLEGGING VAN STUKKEN

58 Luidens artikel 877 Ger. W. kan de rechter bevelen dat een stuk of een eensluitend verklaard afschrift ervan bij het dossier van de rechtspleging wordt gevoegd. Een dergelijk bevel kan worden opgelegd wanneer er gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestaan dat een partij of een derde een stuk onder zich heeft dat het bewijs inhoudt van een ter zake dienend feit. De neerlegging van een stuk kan worden bevolen onder verbeurte van een dwangsom. (*2)

Artikel 880 tweede lid Ger. W. bepaalt over het vonnis dat de neerlegging van een stuk beveelt: 'Het is niet vatbaar voor verzet of hoger beroep.' Derdenverzet is mogelijk tegen het vonnis dat de neerlegging van een stuk beveelt. Artikel 880 tweede lid Ger. W., sluit slechts de aanwending van een gewoon rechtsmiddel uit. Aanwending van de mogelijkheid die de derde geboden wordt om, krachtens artikel 878 Ger. W., zijn opmerkingen bij geschrift of in raadkamer voor te dragen, verleent deze derde nog niet de hoedanigheid van partij.

In het geval waar het Hof van Beroep te Luik in een arrest van 6 maart 2000 over oordeelde, was een bevel opgelegd aan een Luxemburgse bank om bepaalde documenten neer te leggen, onder verbeurte van een dwangsom. (*3) Gevolg geven aan dat bevel van de Belgische rechter zou voor de Luxemburgse bank een (strafrechtelijk gesanctioneerde) inbreuk op het Luxemburgse recht met zich brengen. Bovendien heeft de Belgische rechter geen rechtsmacht over Luxemburgse onderdanen in Luxemburg gevestigd. Het bevel aan de Luxemburgse bank leverde derhalve ook een schending op van de soevereiniteit der Luxemburgse staat. Het derdenverzet van de bank werd ontvankelijk en gegrond verklaard.

Terloops mag nog worden opgemerkt dat, zelfs al sluit artikel 880 verzet en hoger beroep uit tegen het vonnis dat de neerlegging van een stuk beveelt, tegen zo'n vonnis niettemin (zowel door een partij als door een derde) verzet of hoger beroep kan worden aangetekend wanneer dat vonnis een *dwangsom* verbindt aan het bevel tot neerlegging (de persoon tegen wie een dwangsom wordt opgelegd, wordt in die zin steeds 'partij'). Een dergelijk verzet of hoger beroep kan echter slechts betrekking hebben op de accessoire veroordeling tot de dwangsom. Het debat kan in die hypothese geen betrekking hebben op het bevel tot neerlegging van een stuk. Veroordelin-

(*1) Luik 7 november 1988, *J.L.M.B.* 1989, 256.

(*2) K. WAGNER, Commentaar bij art. 1385bis Ger. W., in *Comm. Ger.*, Antwerpen, Kluwer, 1999, nr. 42.

(*3) Luik 6 maart 2000, *J.L.M.B.* 2000, 1728.

gen tot dwangsommen zijn altijd appellabel (althans zodra de dwangsom minstens in theorie de appellabiliteitsgrens kan overschrijden), doch dat blijft zonder invloed op de appellabiliteit van de hoofdveroordeling. (*1)

Een bepaalde partij kan dus in éénzelfde procedure de hoedanigheid van partij èn van derde hebben. In het geval dat aanleiding gaf tot het arrest van het Hof van Beroep te Luik van 6 maart 2000, was de Luxemburgse bank *partij* vanuit het oogpunt van de problematiek van de dwangsom. De derde aan wie een dwangsom wordt opgelegd, mag dus als *partij* verzet of hoger beroep aantekenen tegen de accessoire veroordeling tot de dwangsom. Niettegenstaande de Luxemburgse bank vanuit het oogpunt van de dwangsom de hoedanigheid van partij had (in de zin van de (rechts)persoon tegen wie de veroordeling tot de dwangsom gericht was), behield zij de hoedanigheid van *derde* vanuit het oogpunt van de hoofdveroordeling (*in casu*: het bevel tot neerlegging van een stuk). (*2) De bank had bijgevolg een keuzerecht: (1) hoger beroep aantekenen tegen de accessoire veroordeling tot de dwangsom, of (2) derdenverzet aantekenen tegen zowel het bevel tot neerlegging van een stuk (de ‘hoofdveroordeling’ in de zin van artikel 1385*bis* Ger. W.) als de accessoire veroordeling tot de dwangsom. Er bestond weliswaar een keuzerecht, doch het derdenverzet was het enige rechtsmiddel dat de bank de mogelijkheid bood het volledige geschil opnieuw aan de rechter voor te leggen.

Kan de derde die veroordeeld wordt onder verbeurte van een dwangsom nog wel derdenverzet aantekenen tegen de veroordeling tot een dwangsom? Het antwoord op die vraag is bevestigend. Hypothesen toelaten – bijvoorbeeld afhankelijk van de appellabiliteit van de hoofdveroordeling – waarin het antwoord op die vraag negatief zou zijn, zou de situatie voor de derde nodeloos compliceren. De derde zou verschalkt kunnen worden en geconfronteerd worden met verrassingen. De derde kan verzet of hoger beroep aantekenen tegen de veroordeling tot een dwangsom, omdat hij als persoon tegen wie een dwangsom wordt uitgesproken geldt als ‘partij’, in de hoedanigheid van verweerder inzake de eis tot veroordeling tot een dwangsom. Wanneer hij enkel in die hoedanigheid ‘partij’ in het geschil is geweest, volstaat dit niet om het derdenverzet uit te sluiten, voorzover hij in enig ander opzicht de hoedanigheid van ‘derde’ of minstens van persoon die ‘niet in dezelfde hoedanigheid in de zaak is tussen gekomen’ in de zin van artikel 1122 Ger. W. heeft bewaard.

(*1) K. WAGNER, Commentaar bij art. 1385*nonies* Ger. W., in *Comm. Ger.*, Antwerpen, Kluwer, 1999, nr. 3.

(*2) Zodat hoger beroep alleszins uitgesloten was (enkel wie partij was, kan hoger beroep aantekenen), ongeacht of de uitspraak al dan niet appellabel is.

J. PACT

59 Krachtens artikel 1345 Ger. W. wordt in pachtzaken geen enkele rechtsvordering toegelaten indien de eiser niet tevoren een mondeling of schriftelijk verzoek heeft gericht aan de rechter om de toekomstige verweerder ter minnelijke schikking op te roepen.

Artikel 1345 Ger. W. onderwerpt de aanwending van derdenverzet *niet* aan een verplichte voorafgaande verzoeningspoging. (*1) De omstandigheid dat derdenverzet op dezelfde wijze aanhangig gemaakt wordt als een vordering in rechte, nl. bij dagvaarding of bij conclusie, heeft niet tot gevolg dat artikel 1345 Ger. W. van toepassing zou zijn op het derdenverzet. (*2)

Artikel 1042 Ger. W., dat de regels van het geding (Boek II) principieel toepasselijk verklaart op de rechtsmiddelen, tenzij de bepalingen van Boek III ('Rechtsmiddelen') ervan afwijken, verwijst niet naar de bepalingen van Boek IV ('Bijzondere rechtsplegingen'), waarin artikel 1345 is opgenomen. (*3) Het instellen van derdenverzet – d.i. de aanwending van een buitengewoon rechtsmiddel – geldt derhalve niet als het instellen van een rechtsvordering in de zin van artikel 1345 Ger. W.

K. RAAD VAN STATE

60 Het derdenverzet tegen arresten van de Raad van State wordt niet beheerst door artikel 1122 e.v. Ger. W. (*4) Bijgevolg past een bespreking van de toepasselijke regeling niet binnen een commentaar bij artikel 1122 Ger. W.

Het derdenverzet voor de Raad van State wordt geregeld door de artikelen 47 tot 50 van het Regentsbesluit van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State. (*5)

Uit artikel 48 van het Regentsbesluit van 23 augustus 1948 vloeit niet voort dat de eenvoudige schending van belangen zou volstaan om derdenverzet te kunnen instellen tegen een arrest van de Raad van State. (*6)

(*1) H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 324.

(*2) Vred. Oostende 7 december 1990, *R.W.* 1990-91, 1068.

(*3) Vred. Oostende 7 december 1990, *R.W.* 1990-91, 1068.

(*4) Cass. 2 mei 1975, *Arr. Cass.* 1975, 961 en *Pas.* 1975, 870.

(*5) Zie hierover: R. ANDERSEN, 'Tierce opposition et recours pour excès de pouvoir', in *Présence du droit public et des droits de l'homme, Mélanges offerts à Jacques Velu*, II, Brussel, Bruylant, 1992, 663-677; S. DE TAEYE, *Procédures voor de Raad van State*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 89-91; M. LEROY, *Contentieux administratif*, Brussel, Bruylant, 1996, 766-768; F. VAN VOLSEM en D. VAN HEUVEN, Commentaar bij art. 47-50 R.B. 23 augustus 1948, in *Comm. Publiek Procesrecht*, Antwerpen, Kluwer, 1999, 13 p.

(*6) R.v.St. 13 november 1989, *Adm. Publ.* 1989-90, 166, weergave.

L. REGISTRATIERECHTEN – CONTROLESCHATTING

61 Krachtens artikel 189 W. Reg. heeft de ontvanger der registratie de bevoegdheid om, overeenkomstig artikel 190 W. Reg., schatting te vorderen van de goederen die het voorwerp van een overeenkomst uitmaken, ten einde van de ontoereikendheid van de uitgedrukte prijs of van de aangegeven waarde te doen blijken, wanneer het gaat om eigendom of vruchtgebruik van in België gelegen onroerende goederen.

Bij ontstentenis van een akkoord tussen de ontvanger en de partij van wie vermoed wordt dat zij registratierechten kan hebben ontdoken, richt de ontvanger een eenzijdig verzoekschrift aan de vrederechter in wiens ambtsgebied de onroerende goederen gelegen zijn, waarin hij een weergave van de feiten en de vordering tot schatting neerlegt. Het verzoekschrift wordt aan de partij betekend (art. 192 W. Reg.).

Tegen de beschikking van de vrederechter op eenzijdig verzoekschrift verleend op grond van artikel 192 W. Reg. kan derdenverzet worden ingesteld. (*1) Het gaat meer bepaald om een voorziening op grond van artikel 1033, ‘verzet’ genaamd. In werkelijkheid gaat het om een derdenverzet. (*2)

M. RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDENBOUW

62 De vordering van de gemachtigde ambtenaar (*c.g.* stedenbouwkunig inspecteur) of van het college van burgemeester en schepenen tot herstel van de plaats in de vorige toestand, strekt ertoe in het algemeen belang de handhaving van de stedenbouwkundige regelgeving te verzekeren door een einde te doen stellen aan de delictuele toestand die door een bouwmisdrijf is ontstaan. Die vordering behoort weliswaar tot de strafvordering, doch heeft niettemin een civielrechtelijk karakter. (*3)

Een dergelijke herstelmaatregel kan de rechten van derden krenken. Het belang van deze derde kan een eigen belang zijn in de zin van artikel 17 Ger. W., dat zich onderscheidt van het belang beoogd door de gemachtigde ambtenaar of door het college van burgemeester en schepenen. (*4) Wanneer het belang van de derde gekrenkt wordt door een herstelmaatregel, kan hij derdenverzet doen tegen de beslissing, daar zij geacht wordt zijn rechten te benadelen en geacht wordt een uitspraak in te houden over burgerlijke belangen. (*5) Zelfs al beoogt de herstellvordering het openbaar en algemeen belang (de herstellvordering behoort tot de strafvordering), dan nog neemt dit niet weg dat de herstelmaatregel een civielrechtelijke aard heeft en bijgevolg geldt als een uitspraak over burgerlijke belangen in de zin van artikel 1122 Ger. W.

(*1) Cass. 7 september 1995, *Arr. Cass.* 1995, 751, *Pas.* 1995, I, 778, *Fisc. Jur.* 1995, 432, *R.W.* 1995-96, 861, *Rec. gén. enr. not.* 1996, 10.

(*2) Luidens art. 1034 is art. 1125 Ger. W. mede van toepassing op het verzet dat krachtens art. 1033 wordt gedaan.

(*3) Cass. 5 juni 2001, *T.M.R.* 2001, 298, noot P. VANSANT.

(*4) Cass. 5 juni 2001, *T.M.R.* 2001, 298, noot P. VANSANT.

(*5) *Contra*, doch niet verenigbaar met de recente cassatierechtspraak geciteerd in de vorige voetnoot: Antwerpen 17 september 1999, *T.M.R.* 2000, 402.

N. STAAT VAN PERSONEN

63 Er bestaat geen algemene regel die het derdenverzet uitsluit tegen vonnissen inzake de staat van personen. (*1)

Wel is het zo dat in bepaalde aangelegenheden m.b.t. de staat van personen, de wet slechts een rechtsvordering toekent aan bepaalde personen (echtscheiding, nietigverklaring van huwelijk, ontkenning van vaderschap). (*2) Zelfs wanneer de wet slechts een rechtsvordering toekent aan bepaalde personen, is het derdenverzet niet noodzakelijkerwijze uitgesloten. Het uitgangspunt dient niet te zijn of de wet slechts een rechtsvordering toekent aan een bepaalde persoon, maar wel de vraag of een derde door het vonnis benadeeld kan worden ingevolge de krenking van een eigen recht van die derde.

Inderdaad, de vordering van de derde die bv. benadeeld werd door een vonnis dat uitspraak deed over een vordering tot ontkenning van vaderschap, is niet noodzakelijkerwijze een vordering strekkende tot ontkenning van vaderschap. Het spreekt voor zich dat een vordering tot ontkenning van vaderschap slechts kan worden ingesteld door de man waar het vermoeden van het vaderschap op rust. Indien bijv. de vordering tot ontkenning van het vaderschap wordt afgewezen, moet een andere man die beweert de vader van het kind te zijn de mogelijkheid hebben derdenverzet aan te tekenen. De vordering die hij middels het derdenverzet uitoefent, is immers geen vordering tot ontkenning van vaderschap.

64 De vraag die rijst is niet of in een bepaalde aangelegenheid de wet slechts een rechtsvordering toekent aan een bepaalde persoon, maar wel of de vordering ingesteld door de derde middels het derdenverzet te beschouwen is als een rechtsvordering waarvan de wet de uitoefening voorbehoudt aan een bepaalde persoon.

In twijfelgevallen zal men moeten nagaan of de derde beschikt over een *eigen recht*, dat vreemd is aan het recht m.b.t. hetwelk de wet een rechtsvordering voorbehoudt aan een bepaalde persoon.

Aldus kunnen ouders geen derdenverzet instellen tegen een vonnis waarbij het huwelijk van hun kind een einde neemt, ingevolge echtscheiding of nietigverklaring van het huwelijk, in zoverre zij zich door het loutere feit van de echtscheiding of de nietigverklaring benadeeld achten. Wanneer daarentegen in een echtscheidingsvonnis uitspraak gedaan wordt m.b.t. bepaalde goederen, waarvan bijv. de ouders van één der ex-genoten beweren eigenaar te zijn, staat derdenverzet wel open.

(*1) Rb. Luik 18 november 1998, *J.L.M.B.* 1999, 438, weergave; Brussel 10 september 1975, *Rev. not. b.* 1975, 600, noot D. STERCKX; L. DEDRIE, 'Derdenverzet', in E. BREWAEYS (ed.), *Bestendig handboek burgerlijk procesrecht*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 3; A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile, o.c.*, 1987, p. 569, nr. 889; A. LE PAIGE, *Rechtsmiddelen*, in *Handboek voor Gerechtelijk Recht*, Deel IV, o.c., 1973, nr. 178, p. 184; *R.P.D.B.*, tw. Tierce opposition, Brussel, Bruylant, 1953, 111.

(*2) J. VAN COMPERNOLLE, 'Examen de jurisprudence (1971 à 1985). Droit judiciaire privé. Les voies de recours', *R.C.J.B.* 1987, 198.

Inzake adoptie is derdenverzet uitdrukkelijk toegelaten, meer bepaald krachtens artikel 356 § 2 B.W. (*1)

Derdenverzet tegen een vonnis gewezen bij leven van een persoon waarin uitspraak wordt gedaan over diens bekwaamheid (met als typevoorbeeld de onbekwaamverklaring), is – bij gebrek aan voorwerp – niet ontvankelijk wanneer het wordt ingesteld na het overlijden van die persoon, tenzij wanneer uit dat vonnis voor een derde toch een reëel nadeel zou voortvloeien. (*2) Dat laatste kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer het lot van een welbepaalde rechtshandeling afhankelijk gesteld wordt van de handelingsbekwaamheid van de overledene. Het zal dan in beginsel niet gaan over vonnissen waarin uitsluitend over de bekwaamheid van een persoon uitspraak wordt gedaan, doch waarin tevens de geldigheid van bepaalde rechtshandelingen beoordeeld wordt.

O. STRAFZAKEN

65 Krachtens artikel 1122 Ger. W. dient de beslissing waartegen derdenverzet wordt ingesteld gewezen te zijn door een burgerlijk gerecht, of door een strafgerecht in zover dit over burgerlijke belangen uitspraak heeft gedaan.

In strafzaken is voor het derdenverzet slechts een beperkte plaats weggelegd. (*3) Het spreekt voor zich dat, ingevolge de aard zelf van de straf, er nadelige gevolgen aan verbonden kunnen zijn voor de dader maar ook voor zijn naasten (bijvoorbeeld: inkomensverlies door gevangenschap). Het belang dat de maatschappij heeft bij de bestraffing van misdrijven, wordt door de wetgever hoger geacht dan het particuliere belang van derden die nadeel ondervinden ingevolge een bestraffing. Dat verklaart waarom derdenverzet slechts mogelijk is tegen beslissingen van een strafgerecht dat uitspraak heeft gedaan over burgerlijke belangen.

Opdat een derdenverzet tegen een uitspraak van een strafgerecht ontvankelijk zou zijn, is vereist dat (1) er een beslissing voorligt die de rechten van een derde kan benadelen; (2) de bestreden beslissing moet betrekking hebben op de burgerlijke belangen. Beide voorwaarden zijn cumulatief, zodat een rechtbank die vaststelt dat aan één van beide voorwaarden niet voldaan is, zich niet meer hoeft uit te spreken over de andere. (*4) Uit de loutere omstandigheid dat de tenuitvoerlegging van een beslissing op strafgebied (bijvoorbeeld: een terbeschikkingstelling van de regering) een burgerlijke verplichting in het leven kan roepen ten aanzien van een derde, vloeit nog niet voort dat deze derde een derdenverzet zou mogen aantekenen. (*5)

(*1) Art. 356 § 2 B.W.: 'Derdenverzet is slechts ontvankelijk indien het wordt aangetekend binnen een jaar na de overschrijving bepaald in artikel 354.' Zie ook: Brussel 25 mei 1977, *R.W.* 1979-80, noot P. SENAËVE.

(*2) Cass. 15 juni 1922, *Pas.* 1922, I, 360.

(*3) Zie hierover ook: R. VERSTRAETEN, 'De teruggave en het derdenverzet in strafzaken', *R.W.* 1988-89, 157.

(*4) Cass. 25 april 2001, *R.D.P.* 2001, 1010.

(*5) Cass. 25 april 2001, *R.D.P.* 2001, 1010. De betrokken derde was de Franse Gemeenschap.

Een beslissing op strafgebied, waarbij in de motieven onder meer naar burgerlijke rechtsverhoudingen verwezen wordt en die mogelijkwijze burgerlijke rechtsgevolgen heeft voor de derdenverzetdoende partij, blijft een beslissing op strafgebied, zodat zij niet middels derdenverzet kan worden aangevochten. (*1)

66 In de zaak die aanleiding gaf tot het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen van 13 november 1992, was de sluiting van een drankgelegenheid (gedurende tien jaar) bevolen. Het hof onderzoekt of er sprake is van een beslissing over burgerlijke belangen. Indien er geen sprake is van een beslissing over burgerlijke belangen, maar wel van een bijkomende straf, is derdenverzet uitgesloten. Wanneer sprake is van een bijkomende straf, is *tussenkost* van de derde niettemin mogelijk, voorzover de bijkomende straf een zakelijk karakter heeft en niet verbonden is met de persoon van de veroordeelde. (*2)

De tussenkost in strafzaken is echter een instelling die te onderscheiden is van het derdenverzet. De tussenkost in strafzaken wordt niet beheerst door de artikelen 1122-1131 Ger. W. en – behoudens afwijking voortvloeiend uit een bijzondere wet – zelfs niet door de bepalingen uit het Gerechtelijk Wetboek m.b.t. de tussenkost (art. 811 e.v.). (*3) De finaliteit van een tussenkost in strafzaken is een andere dan die van het derdenverzet: de vrijwillig tussenkomende partij wenst haar belangen te verdedigen in een hangende procedure waarin zij ingevolge haar tussenkost partij wordt, derdenverzet daarentegen is gericht op een gehele of gedeeltelijke vernietiging van een reeds gewezen beslissing.

67 Geoordeeld werd dat een beslissing van de jeugdrechtbank m.b.t. een maatregel van bewaring op grond van het moreel gevaar waarin de minderjarige verkeert (art. 36, 2° Jeugdbeschermingswet 8 april 1965), een beslissing van een strafgerecht (op strafgebied) is. (*4) Die bepaling werd echter, voor wat de Vlaamse Gemeenschap betreft, opgeheven bij artikel 22, 2° van het Decreet van de Vlaamse Raad van 28 maart 1990 (B.S. 7 april 1990), met ingang van 27 september 1994 (Besluit Vlaamse Regering 20 juli 1994, B.S. 17 september 1994).

68 Wanneer een derde benadeeld wordt door een maatregel van *teruggave*, kan hij tegen de betrokken uitspraak derdenverzet aantekenen, daar de teruggave een maatregel van burgerlijke aard is. (*5) De civielrechtelijke aard van de teruggave wordt niet aangetast door de omstandigheid dat de strafrechter haar in bepaalde omstandig-

(*1) Antwerpen 19 januari 1990, R.W. 1990-91, 264.

(*2) Antwerpen 13 november 1992, R.W. 1992-93, 886, noot A. VANDEPLAS.

(*3) A. DE NAUW, *Tussenkost van derden voor de strafrechter*, in A.P.R., Gent, Story-Scientia, 1985, p. 3, nr. 3. Zie ook de verwijzingen naar de cassatierechtspraak aldaar.

(*4) Gent 22 juni 1992, T.G.R. 1993, 29.

(*5) Cass. 9 februari 1988, Arr. Cass. 1987-88, 730, Pas. 1988, I, 671 en R.W. 1988-89, 155, noot R. VERSTRAETEN.

heden ambtshalve moet bevelen en dat het openbaar ministerie die maatregel ter gelegenheid van de uitoefening van de strafvordering soms moet of mag vorderen. (*1)

69 De veroordeling tot de kosten levert in strafzaken geen bijkomende straf op, doch is van burgerlijke aard. Wanneer de Staat geen partij was in het geding en de kosten ten laste van de Staat gelegd worden, kan de Staat derdenverzet instellen. (*2)

P. TAALGEBRUIK

70 Inzake derdenverzet en taalgebruik is vooral een principiësarrest van het Hof van Cassatie van 26 november 1999 van belang. (*3)

Het arrest werd gewezen binnen een beslagrechtelijke context. Krachtens de artikelen 1033 en 1419 eerste lid Ger. W., kan al wie niet in dezelfde hoedanigheid in de zaak is tussengekomen, *verzet* doen tegen de beslissing waarbij toelating tot bewarend beslag wordt verleend of geweigerd en die zijn rechten benadeelt. Wanneer toelating om bewarend beslag te laten leggen verleend werd op eenzijdig verzoekschrift, kan de beslagene – indien hij niet in de zaak is tussengekomen – de voorziening bedoeld in voormelde artikelen aanwenden. Die voorziening, door de wet ‘verzet’ genoemd, betreft in werkelijkheid een *derdenverzet*, aldus het hof. (*4) Krachtens artikel 1034 (termijn: één maand na de betekening van de beslissing aan de eiser in verzet) en artikel 1125 Ger. W. wordt de voorziening, indien zij bij wijze van hoofdvordering wordt ingeleid, met dagvaarding aan alle partijen gebracht voor de rechter die de bestreden beslissing heeft gewezen. Een dergelijke dagvaarding leidt volgens het Hof van Cassatie een *nieuw geding* in, waarbij de verzetdoende partij (voor het eerst) in geschil treedt met de beslaglegger. (*5) De dagvaarding van de verzetdoende beslagene is bijgevolg onderworpen aan de bepalingen van artikel 4 § 1 tweede lid van de Wet van 15 juni 1935 op het gebruik van talen in gerechtszaken. (*6) Krachtens die bepaling wordt de akte *tot inleiding van het geding* opgesteld in het Frans indien de verweerder woonachtig is in het Franse taalgebied, in het Nederlands indien hij woonachtig is in het Nederlands taalgebied, en in het Nederlands of het Frans, naar keuze van de eiser, indien de verweerder woonachtig is in een gemeente van de Brusselse agglomeratie of geen gekende woonplaats in België heeft. Artikel 4 § 1 derde lid van de Wet van 15 juni 1935 is, aldus het Hof van Cassatie, niet van toepassing op de inleiding van het (derden)verzet van de beslagene. (*7) Die bepaling

(*1) *Idem*.

(*2) Brussel 16 december 1999, *J.L.M.B.* 2000, 578, noot C. PANIER.

(*3) Cass. 26 november 1999, *J.L.M.B.* 2000, 101, noot G. de L., *A.J.T.* 1999-00, noot J. BILLIET, *J.T.* 2000, 419, noot H. BOULARBAH en J. ENGLEBERT.

(*4) Cass. 26 november 1999, *l.c.*, *in fine*.

(*5) Cass. 26 november 1999, *l.c.*, *in fine*.

(*6) Zie reeds in dezelfde zin: Beslagr. Brussel 8 januari 1974, *R.W.* 1974-75, 2156, noot L. LINDEMANS.

(*7) Cass. 26 november 1999, *l.c.*, *in fine*.

heeft betrekking op de taal van de *voortzetting* van de rechtspleging (d.i. de taal van de gedinginleidende akte, tenzij verzoek tot taalwijziging *in limine litis*).

Het spreekt voor zich dat deze taalkwestie belangrijke praktische gevolgen heeft. Een schuldeiser bijvoorbeeld gevestigd te Gent die bewarend beslag wenst te doen leggen bij een debiteur in Brussel gevestigd, mag het verzoekschrift tot bewarend beslag in het Frans opstellen. De debiteur moet echter een dagvaarding in (derden)verzet gericht tegen de in Gent gevestigde beslaglegger in het Nederlands opstellen.

Van belang is in het licht van de rechtszekerheid vooral dat het Hof van Cassatie gekozen heeft voor een *duidelijke* oplossing. (*1) Sommigen betreuren de door het hof gekozen oplossing, maar de tekst van de Wet van 15 juni 1935 laat nu eenmaal geen ruimte voor een keuzerecht (voor verweerders gevestigd in het Nederlandse of het Franse taalgebied). Ofwel gaat het om een inleiding van een geding, ofwel om een voortzetting, waarbij beide mogelijkheden elkaar uitsluiten. De gevolgen hiervan voor het taalgebruik kunnen radicaal verschillend zijn. In het licht van het grote praktische belang van deze kwestie en van de nood aan rechtszekerheid op dit stuk, vormen de kritische geluiden in de rechtsleer op de door het hof gekozen oplossing slechts achterhoedegevechten. (*2) Het is bovendien overbodig op te merken dat de door het hof gekozen oplossing slechts juist is vanuit het oogpunt van de taalproblematiek en niet helemaal accuraat is vanuit een breder procedureel perspectief (bewijslastverdeling e.d.m.) (*3), aangezien het evident is dat de overwegingen van het hof slechts betrekking hebben op de vraag of het derdenverzet een nieuw geding dan wel een voortzetting is *vanuit het oogpunt van de taalproblematiek*. (*4)

71 Meldenswaard is de beschikking van de Brusselse Voorzitter *d.d.* 2 maart 1999. (*5) De Voorzitter oordeelt dat het derdenverzet de inleiding van een geding betreft in de zin van de Wet van 15 juni 1935. Wat dat betreft, ligt de uitspraak in de lijn van het arrest van het Hof van Cassatie van 26 november 1999. (*6) De uitspraak is interessant in twee opzichten. Ten eerste omdat zij gewezen is n.a.v. een beschikking op eenzijdig verzoekschrift waarbij een voorlopig bewindvoerder werd aangesteld. De regel zoals verwoord door het arrest van het Hof van Cassatie in het arrest van 26 november 1999 geldt m.a.w. ook buiten de context van het beslagrecht en strekt

(*1) Rechtspraak die – anders dan het Hof van Cassatie – oordeelde dat het derdenverzet de *voortzetting* van een geding uitmaakt: Voorz. Rb. Brussel 3 februari 1999, *J.D.J.* 1999, 37; Brussel 23 juli 1998, *P.&B.* 1999, 20; Beslagr. Brussel 2 september 1997, *T.B.B.R.* 1997, 449.

(*2) Zie H. BOULARBAH en J. ENGLEBERT, 'La tierce opposition contre une ordonnance rendue sur requête unilatérale introduit-elle une nouvelle instance?', (noot onder Cass. 26 november 1999), *J.T.* 2000, 419.

(*3) Anders: H. BOULARBAH en J. ENGLEBERT, *l.c.*, 419.

(*4) Zie voor een vonnis waarin geoordeeld werd in dezelfde zin als het Hof van Cassatie in 1999 zou doen, en waarin een uitstekende motivering gegeven wordt nopens de positie van de eiser op derdenverzet (in beslagzaken): Beslagr. Brussel 10 maart 1997, *J.T.* 1997, 460. Dat vonnis werd gewezen in de zaak Leonidas / Pralidas, d.i. het geschil dat uitmondde in Cass. 26 november 1999.

(*5) Voorz. Rb. Brussel 2 maart 1999, *P.&B.* 1999, 349.

(*6) Cass. 26 november 1999, *J.L.M.B.* 2000, 101, noot G. de L., *A.J.T.* 1999-00, noot J. BILLIET, *J.T.* 2000, 419, noot H. BOULARBAH en J. ENGLEBERT.

zich uit tot elk derdenverzet. Ten tweede bevat de beschikking *d.d.* 2 maart 1999 enkele belangwekkende beschouwingen aangaande de verhouding tussen de taalproblematiek en artikel 1125 Ger. W. Die bepaling (m.b.t. de verplichting tot dagvaarding voor dezelfde rechter) houdt, zoals bij de bespreking van dat artikel belicht wordt, niet de verplichting in te dagvaarden voor dezelfde *persoon*.

Q. TUSSENKOMST EN DERDENVERZET

72 Een derdenverzet geeft aanleiding tot een geheel nieuwe procedure, die zich slechts in weinige opzichten onderscheidt van een gewone procedure. Het belangrijkste onderscheid is dat de uitspraak die op derdenverzet gewezen wordt (en die het derdenverzet gegrond verklaart), de bestreden uitspraak slechts ten aanzien van de derde geheel of ten dele vernietigt, behoudens wanneer de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing onverenigbaar is met de tenuitvoerlegging van de vernietigende beslissing: in dat laatste geval geldt de vernietiging op derdenverzet uitgesproken ten aanzien van alle partijen.

Voor het overige lijkt een procedure op derdenverzet zeer sterk op een gewone procedure, hetgeen onder meer blijkt uit artikel 1131 Ger. W., waarin bevestigd wordt dat tegen een beslissing op derdenverzet gewezen, alle rechtsmiddelen kunnen worden aangewend, met uitzondering van hoger beroep indien de bestreden beslissing zelf in hoger beroep is gewezen.

Indien een derde (uiteraard een *andere* derde dan de oorspronkelijke derde die partij werd ingevolge het derdenverzet) zich benadeeld acht door een beslissing op derdenverzet gewezen, kan deze derdenverzet aantekenen. Die hypothese is vrij theoretisch, daar een beslissing op derdenverzet gewezen in principe slechts een bevestiging of gehele of gedeeltelijke vernietiging inhoudt van een eerder gewezen beslissing. Het zal bijgevolg niet zo vaak voorkomen dat een (nieuwe) derde zich gegriefd voelt door een op derdenverzet gewezen beslissing. (*1)

Van groter praktisch belang is de regel dat bij een procedure op derdenverzet – als geheel nieuwe procedure waarbij de zaak *ab initio* opnieuw behandeld wordt – de *tussenkomst* mogelijk blijft. Geen enkele regel inzake het derdenverzet is onverenigbaar met de toepassing van de artikelen 812 e.v. Ger. W. (*2) De bijzondere bepalingen inzake het derdenverzet (met name art. 1122 en 1125 Ger. W.) vormen, binnen de krijtlijnen zoals in de volgende randnummers geschetst, een nuancering van het algemene verbod van een agressieve tussenkomst die voor het eerst in hoger beroep plaatsvindt (art. 812 Ger. W.). (*3)

(*1) Totaal onwaarschijnlijk is deze hypothese echter niet: zij zal zich vooral voordoen in situaties waarbij in de procedure op derdenverzet ook sprake is van een gedwongen tussenkomst, zodat ten aanzien van de in gedwongen tussenkomst gedaagde een nieuwe rechtsverhouding ontstaat waardoor een (nieuwe) derde zich geschaad kan voelen.

(*2) Kh. Namen 17 december 1981, *R.R.D.* 1982, 143.

(*3) H. BOULARBAH, 'Le point sur la procédure civile – Les voies de recours', in G. DE LEVAL, *et al.* (eds.), Luik, Commission Université-Palais, 2000, 312.

73 De regel dat tussenkomst bij een procedure op derdenverzet mogelijk blijft, relativeert meteen ook het gegeven dat een procedure op derdenverzet in beginsel slechts gericht is op het bekomen van een gehele of gedeeltelijke vernietiging van de bestreden beslissing.

Er bestaan immers drie mogelijke wijzen om een tussenkomst te realiseren: ofwel bij verzoekschrift (vrijwillige tussenkomst), ofwel bij dagvaarding (gedwongen tussenkomst), maar ook bij gewone conclusie (art. 813 Ger. W.), meer bepaald bij tussenkomst vanwege (of gericht tegen) iemand die reeds partij in het geding is.

Op het eerste gezicht kan het verwondering wekken dat artikel 813 Ger. W. bepaalt dat tussenkomst tussen de partijen in het geding kan worden aangebracht bij gewone conclusies (waarom zou iemand tussenkomen als hij reeds partij is?), maar een procedure op derdenverzet levert een voorbeeld van een situatie waarin de regel van artikel 813 Ger. W. toepassing kan vinden (zij het vaak op ‘stille’ wijze). Een eisende partij op derdenverzet die in haar conclusie iets anders vordert dan de gehele of gedeeltelijke vernietiging van de op derdenverzet bestreden conclusie, is iemand die – in de praktijk ongetwijfeld soms zonder het zelf te weten – niet slechts eisende partij op derdenverzet is, maar ook vrijwillig tussenkomende partij.

De partij die ingevolge een door haar aangetekend derdenverzet reeds partij is, doch ook nog iets anders vordert dan een gehele of gedeeltelijke vernietiging van de bestreden beslissing – en zodoende ook de hoedanigheid van vrijwillig tussenkomende partij of van eisende partij in gedwongen tussenkomst verwerft – is niet verplicht van het feit van haar tussenkomst of van haar hoedanigheid van vrijwillig tussenkomende partij (of van eisende partij in gedwongen tussenkomst, afhankelijk van de omstandigheden eigen aan de zaak) ergens melding te maken. (*1) Zij kan die tussenkomst ook realiseren door in haar *dagvaarding* naast de gehele of gedeeltelijke vernietiging van de bestreden uitspraak nog iets anders te vorderen, en zij is – bijvoorbeeld in een eenvoudige zaak waarin niet geconcludeerd wordt – niet verplicht die vordering in enige conclusie te herhalen. De vermelding van de ‘gewone conclusies’ in artikel 813 Ger. W. voor wat betreft de tussenkomst tussen de partijen in het geding, beoogt slechts het *quod plerumque fit*.

74 Aangezien de eisende partij op derdenverzet die naast de gehele of gedeeltelijke vernietiging van de bestreden beslissing nog iets anders vordert meteen ook toepassing maakt van de regels inzake de tussenkomst, rijst de vraag naar de verhouding tussen de procespositie van de eiser op derdenverzet enerzijds en de draagwijdte van het verbod van agressieve tussenkomst in hoger beroep (art. 812 tweede lid Ger. W.) anderzijds.

(*1) Een derdenverzet doende partij kan bijvoorbeeld eiser in gedwongen tussenkomst worden in de hypothese van een incidenteel derdenverzet, waarbij echter niet alle partijen betrokken bij de initiële eerste aanleg procedure nog betrokken zijn bij de appelprocedure waarin de derdenverzet doende partij tussenkomt middels een incidenteel derdenverzet: in die situatie moet de derdenverzet doende partij (ingevolge de regel vervat in art. 1125) die andere partijen in gedwongen tussenkomst dagen.

Luidens artikel 812 tweede lid Ger. W., kan tussenkomst tot het verkrijgen van een veroordeling niet voor de eerste maal plaatsvinden in hoger beroep. De ratio van deze bepaling is duidelijk: de wetgever wou vermijden dat de partij die geconfronteerd wordt met een agressieve tussenkomst, een aanleg verliest. De sleutel van de oplossing vindt men daarom door artikel 812 Ger. W. te lezen alsof het zou bepalen dat een agressieve tussenkomst niet voor de eerste maal kan plaatsvinden *in tweede aanleg*.

Het derdenverzet is geen volgende aanleg van een reeds hangende procedure, maar is een volledig nieuwe procedure. Een procedure op derdenverzet is – althans vanuit het perspectief van de derdenverzetdoende partij – per definitie een procedure in eerste aanleg, hoewel zij soms wel een procedure in enige aanleg kan zijn, onder meer wanneer de bestreden beslissing zelf in hoger beroep is geweest (art. 1131 Ger. W.).

Precies omdat een procedure op derdenverzet het kenmerk heeft van een nieuwe procedure, en omdat de derde de gelegenheid moet krijgen zijn rechten ten volle uit te oefenen, mag hij niet beperkt worden door de regel dat een agressieve tussenkomst niet voor het eerst *in tweede aanleg* kan plaatsvinden. Wanneer een procedure op derdenverzet *in enige aanleg* gevoerd wordt omdat de bestreden beslissing zelf in hoger beroep is geweest, moet de derde m.a.w. de kans krijgen om zijn rechten uit te oefenen zoals hij dat wenst, d.i. niet alleen door de instelling van een vordering strekkende tot gehele of gedeeltelijke vernietiging, doch ook van een vordering strekkende tot veroordeling van één of meerdere der partijen betrokken bij de procedure die aanleiding gaf tot de in derdenverzet bestreden beslissing. (*1)

Het resultaat daarvan is geen *verlies* van een aanleg voor de partij die met zo'n agressieve tussenkomst geconfronteerd wordt, aangezien er in die hypothese in ieder geval voor iedere partij maar één aanleg is.

Logischerwijze vindt het verbod van een agressieve tussenkomst in tweede aanleg wel toepassing bij een hoger beroep tegen een derdenverzet waarover in een eerste aanleg reeds uitspraak werd gedaan. In deze laatste hypothese heeft de partij die derdenverzet doet reeds in die eerste aanleg de gelegenheid gekregen om iets te vorderen benevens de gehele of gedeeltelijke vernietiging van de in derdenverzet bestreden beslissing.

(*1) *Contra*: Antwerpen 1 februari 1994, *T.R.V.* 1996, 64. In dat arrest wordt geoordeeld dat het derdenverzet moet worden gebracht bij dagvaarding van alle partijen voor de rechter die de bestreden beslissing is geweest en dat een tussenkomst met als doel de vernietiging van de bestreden beslissing niet meer mogelijk is voor de appèlrechter, daar zulks onverenigbaar zou zijn met het verbod van agressieve tussenkomst in hoger beroep. Dat arrest lijkt evenwel art. 1125 Ger. W. geheel uit het oog te verliezen. Volgens die bepaling kan incidenteel derdenverzet worden aangetekend voor de rechter bij wie het geschil aanhangig is, indien deze de gelijke of de meerdere is van de rechter die de bestreden beslissing heeft gegeven. Eén van de hypothesen beoogd in dat artikel, is precies de situatie van een hoger beroep hangende tegen de beslissing waartegen de derdenverzetdoende partij mag opkomen, naar keuze voor de eerste rechter of voor de rechter voor wie de appèlprocedure hangende is (Cass. 11 juni 1998, *Arr. Cass.* 1998, 303, *Pas.* 1998, I, 303 en *R.W.* 1998-99, 1263). Men zou nog van mening kunnen verschillen over de vraag of men in het kader van een incidenteel derdenverzet bij conclusie in een procedure hangende voor een appèlgerecht inderdaad ook iets anders kan vorderen dan vernietiging of hervorming van de bestreden beslissing (een standpunt dat in het bovenstaande verdedigd wordt – *contra*: Brussel 1 juni 1989, *J.L.M.B.* 1989, 1052), maar over de vraag of men een incidenteel derdenverzet mag instellen voor een rechter voor dewelke een appèlprocedure hangende is, kan na het arrest van het Hof van Cassatie van 11 juni 1998 geen betwisting meer bestaan.

R. VOORLOPIGE MAATREGELEN TUSSEN ECHTGENOTEN

75 Wanneer de voorzitter voorlopige maatregelen tussen echtgenoten oplegt op grond van artikel 1280 Ger. W., is derdenverzet geenszins uitgesloten. In een beschikking die – terecht – hervormd werd door het Hof van Beroep te Brussel werd blijkbaar geoordeeld ‘que pareille procédure est, par définition, personnelle aux époux excluant par principe le droit pour un tiers d’interférer dans celle-ci’. Een dergelijke overweging geeft blijk van een verkeerde rechtsopvatting. (*1) Het hof van beroep overweegt naar goed recht dat de redenering gevolgd door de Voorzitter een onge-rechtvaardigde beperking inhoudt van het recht om derdenverzet aan te tekenen tegen een beslissing die de rechten van een derde benadeelt (art. 1122 Ger. W.). (*2) Het kan waar zijn dat derdenverzet in procedures m.b.t. voorlopige maatregelen tussen echtgenoten relatief zeldzaam is, maar het is alleszins niet uitgesloten. Het geval dat aanleiding gaf tot het arrest van 18 mei 1997 levert een goed voorbeeld op: een echtgenoot had bij wijze van voorlopige maatregel verkregen dat een auto aan hem werd toegewezen, doch uiteindelijk bleek dat voertuig *prima facie* eigendom te zijn van een derde, met name zijn schoonvader. (*3)

Voorlopige maatregelen opgelegd door de voorzitter hebben inderdaad betrekking op de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de echtgenoten en hun kinderen, doch dat verhindert niet dat zulke maatregelen de rechten van derden kunnen benadelen, zodat de regeling van het derdenverzet onverkort toepassing vindt.

(*1) Voor alle duidelijkheid mag worden opgemerkt dat de woorden ‘par principe’ een andere betekenis hebben dan ‘en principe’: ‘par principe’ betekent niet ‘in beginsel’ (d.i. meestal), doch wel ‘per definitie’, ‘ipso facto’, of ‘bij wijze van logische en onvermijdelijke gevolgtrekking’ (d.i. in alle gevallen).

(*2) Brussel 18 maart 1997, *Rev. trim. dr. fam.* 1998, 613.

(*3) Brussel 18 maart 1997, *Rev. trim. dr. fam.* 1998, 611.